

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

H.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

POLYANTHE NOVÆ LIBER VIII.

H Habitatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HABITATIO, Ius est alienas inhabitandi ad res salua eorum substantia. *Fer. infl. de usu & habit.* Est domus etiam, & locus, quem habitamus.

¶ LOCI BIBLICI.

Habitaculum Dei terra Chanan. *Exod. 15. 13.* Habitaculum Dei facti Christiani per Spiritum sanctum. *Ephes. 1. 22.* habitant condicuntur hieles. *Deut. 33. 9. 28.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

De habitatione angusta. D. I. A. L. XLIII.

Francisci Ferraracha.

DEL.

Anguste habito. R. Angusta domus ad multa est habilis, inter alia contra fures utilis, de quibus paulo ante querebamus, qui in ca latebras non habent, sicut ex diverso de magna domo recte dicitur, quod dominum fallit, & prodest furibus, a etiam sane vel amplam domum pro numero habitantium accipio, tu nunc, vt tibi videris, anguste habitas. At quanto habitat angustius anima tua, quantoq; fedus inter sanem, & cruorem, nec migrare illam inde, si fieri possit, vnquam velis. D. Arcta domus est mihi. R. Domus luce celestem animum non angustat, saepe parua domus magnæ gloriæ capax fuit, quum magna interim multa infamiæ plena esset, non format domus animum, sed ab illo formam accipit, vt lata igitur atque honesta pauperum tuguria esse possunt: sic in fames æstque regum arces diuitem palatia. Nulla tam parua domus est, quam non amplius magnanimus habitator, magnoq; hospitii præfer idoneam. D. Parua domus mea est. R. Parua Euandri regia magnam cepit Aleidem: modicis ædibus futurus mundi dominus natus est Cæsar, pastoralis casa Æmulus ac Remus, tam magnæ vrbis auctores educati. Non amplius atriis habitauit Cato, volubili dolo Diogenes, angusto tugurio Hylarion, imis terræ specubus sancti vini. In exiguis hortulis magni philosophi, sub dio, modicis subtertoris summi dices, in stupendis palatiis Caius & Nero. Tu cum quibus habitare velis elige. D. Angusta est mihi domus, & humilis, & inculta. R. Muri fures ventosque submoueant, vitrisque peiora vulgite dia tecta frigus æstus, soles, imbres arceant turres arce volucibus, domas ampla superbie, ornata luxuriæ, referta cupidinum, nullum virtus speem: habitaculum, nisi vitis occupatum. D. Per anguste habito. Vis ne tibi domus omnis amplissima videatur, sepulchrum cogita.

Habitatio simul in omnibus his locis est secundum sensum, quorum secundum sensum est vna loci in calido, & frigido, humido, & sicco, proprietates ex eadem latitudine loci sensibiles, & quibus sensibilibus & secundum tempus, vnus ortus & occasus. *Alb. Mag. de natur. loc. dist. c. 10.*

Habitatio custodibus ciuitatis communis esse debet, & in qua omnibus semper aditus pateat. *Plat. de Rep. dial. 3.*

Habitus.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HABITVS est quedam animi qualitas, acquisita ex frequentibus actibus, vel ex vno multum vehementi, quo anima facilliter disponitur ad aliquid faciendum. Differt autem a dispositione, quia habitus est de difficili mobilis à suo subiecto. Dispositio vero de facili mobilis. *secund. Arist. lib. Prædicamentorum.*

Habitus est qualitas de difficili mobilis, extra cum voluerit, reddens operationem delectabilem. *arr. 2. & sic est prima species qualitatis.*

Habitus prout est prædicamentum, importat habitum ad induratum. *B. Thom. secund. quæst. 10. art. 1.*

Habitus est corporum, & eorum quæ circa corpora, *secundum Gilbertum l'orretanum lib. 6. Prædicamentorum.*

Habitus est, secundum quem ad aliquid non habet male. *secund. B. Thom. 1. part. q. 88. art. 2. & sic est prima species qualitatis.*

Habitus religionis est obferuantia regulari, & principalia vota, vt signum obligationis. *B. Thom. de q. 186. art. 7.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Omnes habitus, quibus vera noscuntur, sunt habitus, opinio: & quæ ab illis cognominata sunt, vt vere ab his percipiuntur. *lib. 1. de monstr. c. 6. T. 4.*

Omniū qui ratione cernuntur habituum, quibus quid dicere potissimum: alii sunt, in quibus per se communi alii in quibus vt fallum dicitur, interdum eorum sunt rerum agendarum & faciendarum ratio & opinio autem eorum, quæ semper vera sunt, est scientia. *De monstr. lib. 2. de monstr. c. 18. T. 2.*

Sunt quinque, quibus animus verum erunt, vt opinio, vel negando, ars, scientia, prudentia, sapientia, quoniam nihil potest, vt fallum suspitione & opinione dicitur.

Habitus fit in anima, & generatio ad naturam per se anima fit quodammodo, quoniam non ita vniformiter vt intellectus, nec stabilis vt illa, sed permixta habet innatam: & sic, vbi Theophrastus in libro de generatione vel habitus atq; potentia, vel dicitur est interrogare, vt secundum habitum tantum an etiam secundum essentiam in anima fiat generatio. *Theophrast. de phantasia & intellectu. c. 2.*

Habitum Platonicus putant in phantasia quod nente estare post mortem, & in ratione illi contentio quicquam & tunc quidem coacta contentio. Peripatetici autem cessare composito dissoluto. *Theol. lib. 18. c. 10.*

Habitus rationem entis magis habent, quam in Plat. Parmenide. c. 46.

Habitus vel ad operationem trahit libet conueniens. *idem in Plat. Phil. lib. 1. c. 1.*

Habitus semper pertinet ad aliquid obiectum, nisi vnus rei tantum: quo fit, vt qui ad vnam rem dum ad alias esse non possit. *Schol. in Arist. de anima. c. 1.*

Habitus anime intelligentis quinque esse dicuntur, intellectus, scientia & sapientia. *Lea. de habit. c. 1.*

Habitus, qui sunt circa discursum, alii semper sciunt fallum, vt opinio & ratiocinatio, verum scientia & intellectus. *idem in Arist. secund. de anima. c. 1.*

Habitus, qui ad intelligentiam pertinent, alii semper non semper, vt opinio & ratiocinatio, veri semper intellectus. *The. in 2. poster. c. 3.*

Habitus alii naturales, alii non naturales sunt. *Arist. Ethic. 7. lib. cap. 37.*

Hæreditas. Hæres.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HÆREDITAS, Græcè *ερανος*, in hereditate dicitur. Et est successio in vniuersum.

POLYANTHE NOVÆ LIBER VIII.

H Habitatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HABITATIO, Ius est alienas inhabitandi ad res salua eorum substantia. *Fer. infl. de usu & habit.* Est domus etiam, & locus, quem habitamus.

¶ LOCI BIBLICI.

Habitaculum Dei terra Chanan. *Exod. 15. 13.* Habitaculum Dei facti Christiani per Spiritum sanctum. *Ephes. 1. 22.* habitant cōfidentur hieles. *Deut. 33. 9. 28.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

De habitatione angusta. D. I. A. L. XLIII.

Francisci Ferraracha.

DEL.

Anguste habito. R. Angusta domus ad multa est habilis, inter alia contra fures utilis, de quibus paulo ante querebamus, qui in ca latebras non habent, sicut ex diverso de magna domo recte dicitur, quod dominum fallit, & prodest furibus, a etiam sane vel amplam domum pro numero habitantium accipio, tu nunc, vt tibi videris, anguste habitas. At quanto habitat angustius anima tua, quantoq; fedus inter sanem, & cruorem, nec migrare illam inde, si fieri possit, vnquam velis. D. Arcta domus est mihi. R. Domus luce celestem animum non angustat, sæpe parua domus magnæ gloriæ capax fuit, quum magna interim multe infamiæ plena esset, non format domus animum, sed ab illo formam accipit, vt lata igitur atque honesta pauperum tuguria esse possunt: sic in fames æstque regum arces diuitem palatia. Nulla tam parua domus est, quam non amplius magnanimus habitator, magnoq; hospitii præfer idoneam. D. Parua domus mea est. R. Parua Euandri regia magnam cepit Aleidem: modicis ædibus futurus mundi dominus natus est Cæsar, pastoralis casa Æmulus ac Remus, tam magnæ vrbis auctores educati. Non amplius atriis habitauit Cato, volubili doli Diogenes, angusto tugurio Hylarion, imis terræ specubus sancti vini. In exiguis hortulis magni philosophi, sub dio, modicis subtertoris summi dices, in stupendis palatijs Caius & Nero. Tu cum quibus habitare velis elige. D. Angusta est mihi domus, & humilis, & inculta. R. Muri fures ventosque submoueant, vitrisque peiora vulgite dia tecta frigus æstus, soles, imbres arceant turres arce volucibus, domas ampla superbie, ornata luxuriæ, referta cupidinum, nullum virtus speem: habitaculum, nisi vitis occupatum. D. Per anguste habito. Vis ne tibi domus omnis amplissima videatur, sepulchrum cogita.

Habitatio simul in omnibus his locis est secundum sensum, quorum secundum sensum est vna loci in calido, & frigido, humido, & sicco, proprietates ex eadem latitudine loci sensibiles, & quibus sensibilibus & secundum tempus, vnus ortus & occasus. *Alb. Mag. de natur. loc. dist. c. 10.*

Habitatio custodibus ciuitatis communis esse debet, & in qua omnibus semper aditus pateat. *Plat. de Rep. dial. 3.*

Habitus.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HABITVS est quedam animi qualitas, acquisita ex frequentibus actibus, vel ex vno multum vehementi, quo anima facilliter disponitur ad aliquid faciendum. Differt autem a dispositione, quia habitus est de difficili mobilis à suo subiecto. Dispositio vero de facili mobilis. *secund. Arist. lib. Prædicamentorum.*

Habitus est qualitas de difficili mobilis, extra cum voluerit, reddens operationem delectabilem. *arr. 2. & sic est prima species qualitatis.*

Habitus prout est prædicamentum, importat habitum ad induratum. *B. Thom. secund. quæst. 10. art. 2.*

Habitus est corporum, & eorum quæ circa corpora, *secundum Gilbertum l'orretanum lib. 6. Prædicamentorum.*

Habitus est, secundum quem ad aliquid non habet male. *secund. B. Thom. 1. part. q. 88. art. 2. & sic est prima species qualitatis.*

Habitus religionis est obferuantia regulari, & principalia vota, vt signum obligationis. *B. Thom. de q. 186. art. 7.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Omnes habitus, quibus vera noscuntur, sunt habitus, opinio: & quæ ab illis cognominata sunt, vt vere ab his percipiuntur. *lib. 1. de monstr. c. 6. T. 4.*

Omniū qui ratione cernuntur habituum, quibus quid dicere potuimus: alii sunt, in quibus per se cernuntur alii in quibus vt fallum dicitur, interdum eorum sunt rerum agendarum & faciendarum ratio & opinio autem eorum, quæ semper vera sunt, est scientia. *De demon. c. 18. T. 2.*

Sunt quinque, quibus animus verum erunt, vt opinio, vel ne gaudio, ars, scientia, prudentia, sapientia, quoniam nihil potest, vt fallum suspitione & opinione dicitur.

Habitus fit in anima, & generatio ad naturam per se anima fit quodammodo, quoniam non ita vniformiter vt intellectus, nec stabilis vt illa, sed permixta habet innatam: & sic, vbi Theophrastus in libro de generatione vel habitus atq; potentia, vel etiam est interrogare, vt secundum habitum tantum an etiam secundum essentiam in anima fiat generatio. *Theophrast. de phantasia & intellectu. c. 2.*

Habitum Platonicus putant in phantasia quod nescit esse stare post mortem, & in ratione illi contentio quicquam & tunc quidem coacta contentio. Peripatetici autem cessare composito dissoluto. *Theol. lib. 18. c. 10.*

Habitus rationem entis magis habent, quam in Plat. Parmenide. c. 46.

Habitus vel ad operationem trahit libet conueniens. *idem in Plat. Phil. lib. 1. c. 1.*

Habitus semper pertinet ad aliquid obiectum nisi vnus rei tantum: quo fit, vt qui ad vnum tantum ad alias esse non possit. *Schol. in Arist. de anima. c. 1.*

Habitus anime intelligentis quinque esse dicuntur, intellectus, scientia & sapientia. *Lea. de habit. c. 1.*

Habitus, qui sunt circa discursum, alii semper sciunt fallum, vt opinio & ratiocinatio, verum scientia & intellectus. *idem Posterior. lib. secund. c. 1.*

Habitus, qui ad intelligentiam pertinent, alii semper non semper, vt opinio & ratiocinatio, veri semper intellectus. *Theo. in 2. poster. c. 3.*

Habitus alii naturales, alii non naturales sunt. *Arist. Ethic. 7. lib. cap. 37.*

Hæreditas. Hæres.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HÆREDITAS, Græcè *ερανος*, in hereditate dicitur. Et est successio in vniuersum.

Hoc autem scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa. & erunt homines scriptos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphem, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectu, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis, quam Dei habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. 2. Tim. 3.

Hæretici solerter vitandi.

Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens, quia subuersus est, qui eiusmodi est & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus Tit. 3.

Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue, communicat operibus eius malignis. 2. Ioan. 1.

PATRYM SENTENTIAE.

Adferunt hæretici immensam apocryphorum librorum & scripturarum notharum multitudinem, vt suspiciant amentes & ignaros verarum literarum. Item. 1. c. 17.

Veritati non credentes in mendacio voluntatis perdidit panem veræ vitæ, in vacuum & profundum vmbra incidentes, similes Alopiani, qui panem quidem reliquit, in vmbra autem huius impetum fecit, & perdidit eicam. Idem lib. 2. cap. 12.

Quum ex Scripturis arguuntur, in aculationem conuertuntur ipsarum Scripturarum, quasi non recte habeant, neque sint ex auctoritate; & quia varie sint dictæ: & quia non possit inueniri veritas ab his, qui nesciant traditionem. Idem libro tertio cap. 2.

Aufer hæreticis, quæ cum ethnicis sapiunt, vt de scripturis solis quaestiones suas fiant, & istare non poterunt. Tertullianus de reuert. carn.

Hæreticorum voces si adhibeamus ad altare Dei, vbi diuinus ignis est, vbi vera fidei prædicatio, melius ipsa veritas ex falsorum comparatione fulgebit. Si enim opponam dicta cuiuslibet hæretici, & hæc sermonibus varietatis, ac Scripturarum diuinarum testimonis veluti diuini altaris igne conflum, nonne evidenter eorum ex ipsa comparatione apparebit impietas? Origen hom. 6. in Num.

Ad nos sæpe studio magis contradicendi, quam voto discendi veniunt, & clamoribus vocibus personantes malunt sua impudenter ingerere, quam nostra patienter audire. Cyprianus contra Demetrium.

Ab his, si fieri potest, humanitatis iure postulam, vt non prius damnent, quam vniuersa cognouerint. Sed noui hominum pertinaciam, nunquam impetrabimus. Timent enim, ne a nobis reuerti, manus dare aliquando, clamante ipsa veritate, cogantur. Obstreperunt tigitur, & intercedunt, ne audiant, & oculos suos opprimunt, ne lumen videant, quod offerimus. Lactantius in stat. lib. 5. cap. 1.

Hæretici non tam vitam honestam, mores sanctos, & benignam erga egenos misericordiam, quam si quis contentose differet, & syllogismis atque ratiocinationibus vincere videatur, laudant. So. c. 1. apud Niceph. l. 1. c. 11.

Hæreticus est, qui pro alicuius temporalis commodi, & maxime gloriæ principatueque sui gratia fallas ac nouas opiniones gignit, vel sequitur. August. de sermion.

Hæreticus est, qui conceptam noui erroris perfidiam pertinaciter defendit. Idem ibid.

Schisma est eadem opinantem, atque eodem ritu colentem, quo ceteri solo aggregationis delectari desiderio. Hæresis vero diuisa opinatur ab his, quæ Catholica credit Ecclesia. Contra Eusebium.

Quando animositatem, qua tenentur, vicerint hæretici, tunc veritatem potuerunt tenere, qua vincuntur. Idem contra Iulian.

Resecandæ sunt putridæ carnes, & scabiola ouis ab oui repellenda est, ne tota domus, massa & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant. Arius in Alexandria vna scintilla fuit, sed quia non statim oppressus est, totum orbem eius flamma populata est. Idem Hieron.

De intelligentia, hæresis non de scriptura est sensus, & non sermo sit erimen. Hieron. lib. 2. de Trinit.

Plus longe nocet fallus catholicus, quam si verus appareat hæreticus. Bern. sup. Cant.

Sicut cauendi sunt, qui habent speciem bonæ vitæ propter dogmanequitæ: sic & hi, qui in tegra fidei & doctrinæ iunt, & turpiter viuunt. Chrys. super Matth.

Schisma est erropertinax, catholicam pacem in singulari perturbans Ecclesia. Hugo.

Non dubio, catechumenum catholicum diuina charitate flagrantem hæretico baptizato antepone. Aug. in lib. de Bapt. & hab. de Conf. dist. 4. can. Non dubio.

Prima quidem (inquunt) hæresis in discipulis Christi velut a duritia eius sermonis facta est: cum enim diceret. Nisi quis manducauerit carnem meam, & biberit sanguinem meum, non habebit vitam æternam. Illi vero non intelligentes: dixerunt ad inuicem: Durus est hic sermo, quis eum potest manducare? Idem in exposi-

tion. Psalm. 4. & habetur de Conf. dist. 2. cap. 1. Trinitas hæresis.

Vbi sana fides non est, non potest esse iustitia: fide vivit. Neque schismatici aliquid sibi ex ista mittant: quia similiter vbi charitas non est, non potest esse dilectio. Dilectio enim proximi malum non operatur, sed bonum. Hæretici habent, non dilanant corpus Christi, sed catholica. Ideo diuina providentia multos hæreticos esse permittit, vt cum interrogant nos ea, quæ ecclesiæ sunt, tiamus pigritiam, & diuinas scripturas capiamus: stolus ait: Vt probati manifesti fiant. Hi autem a discipulis qui bene possunt docere. Idem. & habetur 2. q. 3. de heresi.

Dixit Apostolus; Hæreticum hominem post primam & secundam correptionem deuita: quia subuersus est, qui eiusmodi est & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Sed qui sententiam hanc non dilanant, nulla pertinaci animositate obsecant in semetipso damnatus. Sed qui sententiam hanc non dilanant, nulla pertinaci animositate obsecant in semetipso damnatus. Sed qui sententiam hanc non dilanant, nulla pertinaci animositate obsecant in semetipso damnatus. Sed qui sententiam hanc non dilanant, nulla pertinaci animositate obsecant in semetipso damnatus.

Qui in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, acriter, suaque pestifera & mortifera dogmata excipiant, sed defendere persilunt, hæretici sunt. Idem contra Manichæos. her. 24. q. 3. Qui in Ecclesia.

Ille gladium accipit, qui nulla superiori ac legum vel iubente, vel concedente, in sanguinem alium illud Hieronymi, quo Ecclesia negatur aliquem potest intelligendum, vt generaliter Ecclesia nullum potest quod nullum iniuste persequatur. Non enim omnino potest pabilis est, sed rationabiliter hæreticos persequatur, ut itus per seculos est eos, quos de templo expulit. Idem contra Manichæos.

Hæresis Græce ab electione dicitur, quod illi vniuersisque digit disciplinam, quam patet de heresi, ne quis Quicunque igitur aliter scripturam intelligit, quam scriptura & ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronym. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

Omnis iniquitas, & oppressio, & iniustitia iudicium est. Et licet gladio non occidas, voluntate tam iniqua. Esa. & habetur de penitent. dist. 1. Omnis iniquitas.

Quid autem iniquus est, quam impia sepe. Sed in hæc iniquitas doctoribusque non credere? Sed in hæc iniquitas cum ad cognoscendam veritatem aliquo impio doctrinam non ad prophetas voces, non ad apostolicas, nec ad angelicas auctoritates, sed ad semetipsum recurrat: hæreticus existit, quia veritatis discipuli non fuerunt. Idem. her. 24. q. 3. Quid autem.

5 APOPTHEGMA.

Polycarpus martyr aliquando Macioni obtinuit oratus, vt eum agnoscere vellet: Agnosce, inquit, Satana. Tanta tunc Apostoli argue coram discipulis cautela vtebantur, vt ne verbi quidem communiuiciorum, quia iustitiam declinauerant, habere patere. Euseb. l. 4. Eccles. hist. c. 14.

Idem, si forte impia dogmata audiret, aure oboculo exclamabat: O bone Deus! in que me accepisti, vt hæc pariar? atque ex eo loco, quo vel sedens, vel diuisisset, exemplo plane aufugebat. Euseb. l. 4. cap. 19.

Alexander Episcopus Alexand. Pat. est iniquus, qui sumus Christiani, omnes, qui contra Chaldaeos, animoque sunt ab eo alienato, tanquam hæreticos ruptores animarum deuitemus, ac. Sacras. de heresi. mo. capite 3.

6 SIMILITUDINES.

Chrysolomi: Sicut membrum a corpore præcisi non potest, neque ramus arboris vitis esse: Sic & omnia præcisi a corpore vniuersæ Ecclesie, nec vitæ Christi possunt, nec viriditatem gratiæ spirituales, sed est infirma deserta. In 23. Matth. hom. 46.

Sicut serpentes variis in corpore: sic hæretici variis. Serpens super ventrem graditur: ita hæretici super vanæ gloriæ omnia faciunt. Terram manducant serpentes, sed & viperæ, id est, canales. Non ab his lucramur, qui in terra sunt, id est, canales. Non ab his lucramur, qui in terra sunt, id est, canales. Non ab his lucramur, qui in terra sunt, id est, canales. Non ab his lucramur, qui in terra sunt, id est, canales.

PC

P

limus. In Epitome divinarum decretorum, in præm. fol. 365.
 Synesi: Melius est confidere in Deo, quam in homine. Sed tamen audio gregales ex impietissima Eunomii sub nomine Quintiani, eiusque in exercitu famigeratam potentiam iterum adulterare Ecclesiam Dei, quosdam falsos magistratos laqueum intentare simplicioribus animis: Quos nuper Quintiani emissarii secum ducentes, ad hoc ipsum abnavigaverunt. Nam iudicium litemque simulant se de impietate instituire, cum reuera pietatem in contentionem & periculum sint vocaturi. Ipsi igitur degeneras sacerdotes, isti novitii Apostoli, & Diaboli, & Quintiani, videte, ne ignaris vobis in gregem, quem pacificis, inflant, neque clam vobis tritico zizaniam adseminent. Nota sunt omnibus illorum refugia. Scitis qui pagi illos excipiant, quæque domus latronibus pareant. Fures sagaciter insectemini, æmulatores scitis benedictionis, qua benedixit Moyses, qui contra eos, qui in castris peccaverant, & animum & manum exercuerunt. Id autem operæ pretium est, vt dicam, fratres, bona bene fiant, concertatio quæstus lucrandique amoveatur. Omnia propter Deum agantur. Non decet eumdem virtutis & vitii esse scopum: pro pietate hoc curriculum pro animabus contendendum, ne aliquas ab Ecclesia deprædentur, vt volent, & vtiam sapius factum est. In epist. ad Presbyr. col. 305.

Epiphanius. Et sic Bardehanus per omnia magnopere ornatus erat, donec in errorem scite sue incidit, factus instar pulcherrimæ navis, cui incomparabile onus immititur, & quæ iuxta ripas portus tracta est, & totum mercimonium perdidit, & aliis, qui confecerunt naurem, mortem induxit. Corruptur enim hic per Valentianos: & ex ipsorum improbitate, venenum & zizaniam horum haurit. lib. secundo, Thom. 2. fol. 225.

Sicut si quis videat aliquem natantem in aqua: & ignorans natandi experientiam, seipsum det aquis, & submergatur, quum non expertus sit, neque certo sciat scientiam eorum, qui per manus & pedes sibi ipsi salutem suppeditant, sed simpliciter putet aquam gestare hominem citra manuum administrum. Aut sicut si quis audiret duem supplicio affectis eos, qui aliquid mali fecerunt vsque ad minimum: & putaret vltionem æqualem in omnes exequi oportere, velut ob eadem rem etiam in calumnialem, aut pugnantem contra proximum. Aut sicut si quis sit penitus idiota, & videat principem, qui potestatem accepit, contra celestos gladium eduxisse, aut contra præfignatores, & blasphemos ac impios, putet omnes potestatem habere, vt de talibus criminibus vltiscantur, & vbi vidit homines penas dedisse, etiam ipse similia imitatus, velit quosdam occidere, velut qui iniustos iudicat. At talis deprehensus ipse penas dabit, vt qui a rege talium faciendorum non accepit potestatem, & æqualem calculum à legum iustitia contra omnes exire putavit, & seipsum in iniustitia per propriam inexperientiam ac inscientiam in interitum dedit. Sic etiam ipsi omnium facta simul miscens, ab omnibus exciderunt: & non intelligentes doctrinæ Dei sinceritatem, ad aliam viam decepti, conuersi sunt: nescientes, quod hæc est diuinæ Scripturæ traditio, ac consequentia. Libro secundo, Thom. 1.

Hilaritas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HILARITAS, Græce *ἡδονή*, *ἡδονή*, & est gaudii, vel exultationis in facie declaratio: secundum B. Thom. 3. Sent. dist. 26. quest. 1. art. 3.

SENTENTIA PHILOSOPHICÆ.

Hilaritas amplior est voluptate, hilares enim sumus dicendo aliquid, & si quis mente ipsa pudentiæ particeps fiat, voluptate vero affici contingit edendo aliquid, aut si quid aliud iucundi, quis ipso corpore percipiat. Plat. in Protag.

APHORISMATA.

Zeno Zitiens rogatus, cur quum esset natura seuerus, in conuiuio tamen hilaresceret? lepide respondit: Et lupinum quum sit suaapte natura amarum, tamen aqua maceratum dulcescere. Naturale est cibo potuque rigato corpore, discuti tristitiam. Laert. libro septimo, cap. 1.

Socrates iam morti addictus, carceris ministrum in poculo circumstantem porrigentem, interrogauit, Quomodo fumen dum esset hoc pharmacum? quod eius esset artis peritus. Alludens ad ægrotos, qui à medicis, quando & qua ratione diæta sit sumenda, discunt. Rogauit præterea, an diis aliquid de suo potu libare liceat, iuxta morem conuiuiorum, quod quum negaretur: Certe, inquit, Philolophus, fas est, & oportet orare Deos, vt felix & fausta mea sit migratio. Et sic Socrates quum aduersus omnia mala animi fortitudine armatus esset, in ipsa etiam morte hilaritatem ostendit. Laert. in eius vita.

Idem, Quum puer Socratem in ipso fere mortis agone detexif-

set, quod illi iam frigerent præcordia: Debemat gallum Aesculapio, quem persolueret negligenter sumpta potione medica conualuisset. Adeo interea quædam hilaritas, vt moriens etiam cum ostendens postremam vocem fuisse ferunt. Laert.

Plus negabat oportere inebriari, præterquam quibus ipse Deus vinum porrigit. Festos dies autem ebrietas autem in his locum habere nequaquam debet. broterrie.

Vide Ganadium, Letitia.

Historia.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HISTORIA, Græca dictio est, *ἱστορία*, *ἱστορία*, narro dicitur. Est autem historia rerum gestarum Differtque ab annalibus, quod historia est generis antiquior: sunt enim Annales rerum gestarum narrationum annorum obseruatio cuiuscunque ordinis anni. Sic historia, quæ per singulos dies scribitur, & a Græcis *Iuuenalis: in cuius manibus seu pinguis, facinorosa meritis*. Historia vero vniuersum comprehendit, et *Nostrum Atticorum lib. 5. c. 18*. Seruus tamen apud aliter sentit, & male, vt reor. Præterea annales bantur à Pontificibus maximis facti, quibus data potestatem rerum gestarum in tabulis referendi.

Historia ab *ἵσθαι* deducitur: hoc valeo, vt hinc illud que spectata, quali quis dicat, gesta. *Vini de causis artium, lib. 2.*

Historia ab *ἵσθαι*, quod est, historiam narro, quæ quæro, interrogo, scio, quæro, dico, & alia. *Historiarum verè & grauitèr explicatur, historia dicitur post. Basilianis Græcis.*

Historia est rerum gestarum expositio. Vel, est gestarum nostræ memoriæ remota. *Cic. de inuent. libet.*

Historia est res temporum, lux veritatis, vita memoria, infra vitæ, nuntia vetustatis. *Cic. l. 2. de Orat. ad Q. fr.*

Historia olim nihil aliud erat, nisi annalim confectio. *Orat. lib.*

Historia est rerum gestarum cum laude aut vituperatione: Quæ magnarum rerum consilia, actiones, causas, & magnorum virorum actus, cum temporum, ac locorum, & descriptione, tanquam viua quædam pictura, non solum nit. Ideoque hanc tanquam vitæ magistram, & ad vitam nem vitillissimam censent ferre omnes: eo quod multas exemplis cum optimis quoque ob laudis nominisque gloriam, ad præclara quæque facinora accedant, aut quosque ac prauos, perpetuè infamiam metu, à vitia deterrant. *Agrippa de Veritate scientiarum.*

Historia est imago veritatis. Est autem imago ea, quæ rem neque maiorem, neque minorem reddit: non in ortu & occatu Solis longissime, in meridie prope aequinoctium. *de caus. corrupt. artium.*

Historicus interpres est gestarum rerum, cuius iudicium laborat, peinde fit, vt cum vniuersum esse generosum benevolentiam vel è vase contahit, vel alioquin benevolentiam quæ res vel impostura, vel incertitia maxima est, & in *presat. ad Plut. de Sitis vniuersum illustri.*

Diuersam historicorum esse scribendi rationem ostendit. Historici enim rei ordinem seruant, & materia preparata: Oratores vero multa inuicem & inuicem docilitate consistere debet, omnia benevolentiam, quæ capiat orator. *Idem.*

Habent oratio & historia multa communia, sed pluris illis ipsis, quæ communia sunt, narrata illa, narrat hæc: illa ic pleaque humilia & foedida, & ex medio petita, illa condita, splendida, excelsa conueniunt. hæc etiam illa nerui: illam chori quidam, & quali tube decem, hæc vni, amaritudine, instantia; illa tractu & iuuat, hæc cedine placet: postremo alia verba, alius tonus, alia *Plin. lib. 5. ad Capionem. Nel. vt alii ad Tacitum.*

Historia est rerum gestarum vel expulsiu, vel demeritiales vero sunt, quum res gestæ plurimum annorum, vni iusq; anni ordine deinceps componuntur.

Cum vero non per annos, sed per dies singulos res gestantur, ea historia est, Græco vocabulo *ἱστορία* dicitur, *quæ eos cupit vt loquar in dno, qd n. Suidas: Latini Dico, quæ l. lib. 5. cap. 18.*

Historia differt à fabula: Quia fabula neque veras res, sed similes contingit res: quapropter Mutæ apud Hæliodorum, vt li-

Atque Machaonia Parcas inlibere medela
 Aggredi, qui quid virtutum, quid prava libido
 Turbet, agens animos cæcis ambagibus agros:
 Contra quid virtus ratione instructa salubri,
 Conferat, aduersos casus sorte remq; malignam
 Despicens subigeris, metus, & gaudia vulgi,
 Speq; leues videns, & opum certamina Suetrix
 Fortunæ & mortis terrore excelsior omni
 Extimo studio, & cura inuenere magistræ:
 Omnibus inquam mortalis vita suetur,
 Plurimum & in pretio sacrorum iure ferantur
 Nullatamen doctam res Scilicet artibus agunt
 Historiam, sola hæc annos & tempora nobis
 Præterita & præterita memorans insignia mundi,
 Suggestit ignavis quicquid longæva detusas
 Gestorum tenebis regis & caligine voluit.
 Immenso sitis atque altis premit inuidia lustris
 Hac nobis verum primæ ab origine pandit
 Omnia: ut obscuro pulcher conuerteris orbis
 Principio, blandisque vocis effulserit æther
 Ignibus, & tellus hic montibus ardua celsis
 Et in planicem & campos effusa patens
 Protulerit subivo memora & genus omne ferarum,
 Apsaras maculis tigres Libyæque leones,
 Fulmineque suæ, & recto vertice regem
 Cuntorum de limo hominem traxisse figuram
 Progenerante Deo Divum mundique capaxem.
 Hac eadem seruatum unum cum conige iustum
 Diluio stagnante refert, rubrumque per aquor
 Hebrais passisse rivum, merisque quadrigas
 Gorgite Nilact rivus resuente tyranni,
 Et quicquid sacra testatur pagina fama
 Hac semus prodeunte Ducum, heroumque potentum
 Nomina fortunæ, Sires, & gesta tot & equam
 Militibus annorum diversis partibus oribus,
 Hac tumidum Xerxis flatum, pauidamque recenset
 Tempestate fugam, Persas acque Bares,
 Balle inque manum, Hannibalem Tyrosque furores,
 Romule inque decus, apot ab utroque triumphos
 Littore Casaribus.

Dido apud Auloniam.
 Vos magis historice lectores credere Seris,
 Quam qui surta Deum, concubitusque canunt,
 Falcidæ vates remerant qui carmine Serum,
 Humanisque Deos adsimulant votus.

¶ A POPHTHEGMATA.

Demetrius Phalerens Ptolomæum regem adhortari solebat, vt
 sibi pararet libros de regno, deque militari imperio gerendo tra-
 ctantes, eoque euolueret: propterea quod de ea quibus amici non
 audent admonere reges, in libris scripta habeantur. *Plur. in Græc.*
apoph. & Laer. l. 5. c. 5.

Theopompus dicebat eum quidem optimum rerum bellicarum
 scriptorem esse, qui quam plurimorum certaminum civilium partici-
 piceps fuerit & quam plurima etiam pericula caram expertus sit. In-
 nitere autem voluit, eum tantum reuera esse bonum historicum,
 qui de his scribat rebus, quibus ipse interfuit. *Polib. l. 12. hist.*

Alphonsus Capuz laborans aduersa valetudine: medicis multa
 medicamenta adhibentibus, in grauissimo morbo Quinti Curtii
 historias de Alexandri Magni rebus gestis delcriptas legere cepit,
 cuius lectione delictatus cum omnem morbi improbitatem super-
 set, sanitati restitutus: Valeat, inquit, Auicenna, valeat Hippocra-
 tes, & alii medici, & viuat Curtius, restitutor sanitatis meæ. *Anton.*
Panorm. de rebus gest. Alphonsi, & Aeneas Syl. de eius dictis.

¶ SIMILITVDINES.

D. Chrysostomi. Quemadmodum in agris termini columnæque
 non sinit arua confundi. Sic tempora non sinit confundi res ges-
 tas, sed dum dirimunt alias ab alijs, & in ordinem congruentem
 digerunt, multa nos liberant turbatione. *Homilia 2. in Eptiam.*

D. Basilii. Quemadmodum ex igne naturaliter emicet splendor,
 ex vnguento quoque præstanti diffunditur odor: Sic è sanctorum
 commemoratione gestorum ad omnes prouenit vtilitas. *In Cordia-
 num martyrem militem Casariensem.*

D. Augustini. Quid prodest lectione continua tempus occupare,
 sanctorum gesta & scripta legendo transcurrere: nisi ea mastican-
 do & ruminando succum bibamus, & transglutendo vsque ad cordis
 intima transmittamus, vt is diligenter consideremus statum
 nostrum, & studeamus eorum opera agere, quorum facta & verba
 seepimus lecitare? *De scala paradisi. c. 10.*

D. Gregorii. Sicut ignotorum hominum facies cernimus, & cor-
 da necimus, sed si familiari eis locutione coniungimur, vsu collo-
 cuit eorum, etiam cogitationes indagamus: Ita cum in sacro elo-
 quio historia sola aspiciatur, nihil aliud quam facies videtur: sed si
 huic assiduo vsu coniungimur, eius mirum mentem quasi ex lo-
 cutionis familiaritate penetramus. Dum enim alia ex alijs colligi-

mus, facile in verbis colligimus aliud esse quod
 quod sonant: tanto enim quicque notitiam
 quanto in sola eius superficie ligatur. *Lib. 10. Moral.*
 Polybii. Perinde ac si quis oculos animanti effusa
 superet corporis, inutile fit: ita dempta et hiltiorum
 tio omnis inutilis est. *Lib. 1. Historiarum.*

Quemadmodum pugiles præclaræ & dextere ac
 corpora pugnantem plagam plage dextere ac
 atoribus, neque ipsis certatoribus possit le
 pulvis & plagis rationem reddant, sed satis
 efficacia virorum, tum vtroqueque concentratione
 & viribus adhuc, & alacritate animi accipiunt. Ita
 bus historie loquuntur: qui si causas vel mo
 diebus inuicem invidias, inuasiones, & impref
 runt, scribere vellent, neque ipsi emperare
 molestiam audient generat, nec legentibus
 tis adferent. *Lib. 1. Historiarum.*

Quemadmodum Tragediarum scriptores frequen-
 sua, aut Diis aliquibus, aut machinis temeritate, que
 nabiliæque principia fumant: Ita Historici simile qu
 tur, & dum facta iumunt exordia, tandem ad Deo
 roas fugere coguntur. *Lib. 3. Histor.*

Quemadmodum medici nihil prodesse agrotantibus
 mortuorum cautus ignorant: ita qui circa res gestas
 profus vultitate carent, nisi & loci, temporis & circum
 umque occasionum ratio consistit. Nam necesse est
 competenter curare, nec illi quicquam ex rebus
 obire poterunt, nisi adit eorum cognitio, & quibus
 bidem.

Quemadmodum regula etiam si longitudo in
 humilior sit, tamen si iud habet quod regulæ propo
 vocatur: si vero ad rectitudinem & proprium regulæ
 rit, omnia potius quam regula vocari debet. Sic etiam
 phorum commentarij, etiam si vel dictione, vel in
 piam ab his partibus, que ipsis propriæ sunt, abertant
 tem retinuerint, nomen historie recipiunt: si verò
 cerint non amplius historie nomine vocandi sunt.

Loctensium est hæc similitudo apud Polybium. *Lib. 10.*

Quemadmodum corpus animatum, si ossa sine
 redditur inutile: ita & historia, si veritatem illi adhibe
 liquum est, inanis redditur. *Lib. 12. Historiar.*

Politiam. Quemadmodum vsu videmus optime
 prudenter reici, cum fordidus parati sunt. Sic etiam
 que ornata suo ac nitore vacat, contemendunt, r
 exultimamus. *Lib. 10. Epist.*

Ioannis Campani. Vt anni vices pomæ, sic ætate
 cori atque ornamento peperunt: nec tempus vilium
 quo & qui genere præclaras, & qui gestas scribere
 abunde non vult: alteros vt reliquam metere qu
 alteros vt horreo penurique repositam inuenire
 quam familiaris alenda referuerant. *In Prefatione
 drea Brachyreb. gestis.*

Erasmus Roterdami. Sicut mal modice cibis
 gratiam saporis addit, ita si paulum antequam
 ris, oratio fiet venustior: si plus ius, nihil
 libus.

Hiltrio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Hiltrio. Hiltiones sunt, qui muliebri indumento
 dicarum sceminarum exprimebant: in autem
 historias & res gestas demonstrabant. Dicitur
 siue quod ab Hiltia id genus sit adductum, siue
 historis fabulas exprimerent, quasi hiltiones. *Polib.*
 48.

¶ PHILOSOPH. SENTENTIA.

De hiltionibus. *DIAL. xviii.*
 Francisci Petrarche.
 GAVD.

Delector hiltionum iocis. R. Miltior mulie
 la est, que de modulatione musica liberali scilicet
 percipitur, hæc solius vanitatis & impudentie
 itionibus delector. R. Malim pauperibus malum
 bus, malim tandem solitudine delectari. G. Miltio
 rifum mouent. R. Quid tu illis: quoties de se de
 tem riste hiltio? quoties te mirantis amicum ad
 aliquid, quo illo illum, vere te autem delectare. G.
 doctos habeo. R. Habes, de quibus ridetis, quos

Homo nihil aliud est, quam sperma feceritum, saccus stercoreum, & cibus vermium. Post hominem vermis, post vermem fecerit, & horror, sic in hanc speciem vertitur omnis homo. Bernard. li. Medit. c. 3.

Cor hominis sicut molendinum voluitur velociter, & nihil respuit, sed quicquid imponitur, molitur, si autem nihil apponitur seipsum consumit: semper est in motu, nunquam quietus: sed siue dormiat, siue vigilet, somniat, & cogitat quicquid illi occurrit. Et sicut molendinum arenam, si imponitur, exterminat, pix inquinat, palea occupat, siccos cogitatio amara perturbat, immunda maculat, vanitas inquietat, & fatigat, dum futurum non curat gaudium, nec diuinum querit auxilium, ab amore celestis elongatur, & inuoluitur in illis vanis, vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, & polluit luxuria, torquet inuidia, turbat iracundia, cruciat tristitia. Ibid. c. 9.

Septem sunt de essentia hominis, quae si homo consideraret, in aeternum non peccaret, scilicet materia vilis, operatio turpis, exitus flebilis, status instabilis, mors tristabilis, dissolutio miserabilis, damnatio detestabilis, & consideratio gloriae ineffabilis. Bernard. de consideratione vilitate humanae.

Donec in carne est anima, inter spinas profectio versatur, & necesse est, vt pariat in inquietudines, tentationum, tribulationumque aculeos. Videat quam vigilem sollicitamque esse oporteat super custodia sui, septa vndique spinis hinc inde aculeos incendentes, vnde dicitur, Sicut thilium inter spinas. Idem super Cant. sermon. 48.

Homo cum in honore esse, non intellexit. In quo honore? Habitabat in Paradiso, & in loco voluptatis conuersatio eius: nihil molestiae nec indigentiae sentiebat, odoriferis stipatus malis, tulerit floribus, gloria & honore coronatus, & constitutus super opera manuum platoris. Magis autem ob inigne diuinae similitudinis praecelabat, & erat illi fors ac iocunditas cum plebe angelorum, & cum omnimoda caelestis exercitus. Sed mutauit vitam gloriam in similitudinem vituli comedentis tenum. Heu tristes & lachrymosa mutatio! vt homo paradisiicola, terrae domus, caeli cuius, domesticus Domini Sabaoth, frater beatorum spirituum & caelestium virtutum cohaeres, repentina se conuersione inuenit, & propter infirmitatem iacentem in stabulo, & propter pecorinam similitudinem indigentem foeno, & propter indomitam ferocitatem alligatum praesepio, sicut scriptum est in chamo & frano maxillas eorum constringe, &c. Vide hominem prius quatuor virtutibus amictum: quis huic deceret, quem misericordia custodiebat, veritas docebat, iustitia regebat, pax fouebat? Bernard. Cant. sermon. 35.

Formatus est homo de luto, de puluere, & de cinere, quodeunque est vilissimo, & spurcissimo spermate conceptus in fetore luxuria, quodque deterius est in labe peccati natus ad laborem, timorem, dolorem, miseritimus ad mortem. Agit praua, quibus offendit Deum, offendit proximum, offendit seipsum: agit turpia, quibus polluit famam, polluit personam, polluit conscientiam: agit vana, quibus negligit sana, negligit vtilia, negligit necessaria. Innocent. de miseria humanae.

Omnia enim tribus temporibus contineri necesse est, praeterito praesenti & futuro. Praeteriti est origo, praesentis substantia, futuri dissolutio. Quae omnia in singulis hominibus apparent, incipimus enim cum nascimur, & sumus cum viuimus, & uelimus cum interimus. Vnde etiam tres Parcae esse voluerunt poetae: vnam, quae vitam hominibus ordinat: alteram, quae contextat: tertiam, quae rumpat & finiat, quae in hoc versiculo continentur.

Cloro colum butulas, Lachesis trabes, Atropos occat.

Lactan Firmian. lib. 2. de diuin. institutione.

Homines autem ipsos miror ad tantam caecitatem esse deductos, vt vero ac viuo Deo mortuos antel'erant: terrenos autem, in terris sepultos, ei praepoant, qui fundator ipsius terrae fuit. Et tamen huic impietati hominum possit venia concedi, si omnino ab ignorantia diuini nominis veniret hic error. At vero si qua grauis necessitas prelerit, tunc Deum recordantur. Si belli error infirmuerit, si morborum pestifera vis incubuerit, si alimenta frugibus longa siccitas denegauerit, si saeva tempestas, si grandio ingruerit, ad Deum confugitur, a Deo petitur auxilium, Deus vt subueniat, oratur. Si quis in mari vento seuiente iactatur, hunc inuocat: Si quis aliqua vi afflicatur, hunc potius implorat: Si quis ad extremam mendicandam necessitatem deductus, victum precibus expolcit, Deum solum obsecrat, & per eius diuinum atque vnicum nomen hominum sibi misericordiam quaerit. Nunquam igitur meminerunt, nisi dum in malis sunt. Postquam metus dclerit, & pericula recesserunt, tum alacres ad deorum templa concurrunt: hinc libant, his sacrificant, hos coronant: Deo autem, quem in ipsa necessitate implorauerunt, nec verbo quidem gratias agunt. A deo ex re tam prosperitate luxuria, ex luxuria vero, vt vitia omnia, sic impietas aduersus Deum nascitur. Lactan. Firmian. li. 2. cap. diuin. institutio, aduersus gentes.

Deus igitur rerum omnium machinator, fecit hominem: quod Cicero, quamuis expertus celestium literarum, vidit: tamen qui libro de Legibus primo hoc idem tradidit, quod prophetae, cuius verba

subieci. Hoc animal prouidum, sagax, multiplex, plenum rationis & consilii, quem vocamus hominem, quodam conditione generatum esse a summo Deo, non enim ex toranimatum generibus, atque naturis, & cogitationis, cum caetera sint omnia ex materia, quamuis longe a veritatis notitia, tamen in imaginem sapientiae reuebatur intellectus, non nisi potuisse generari? Ibid. c. 12.

Cum ergo marem ad similitudinem suam praeparat, etiam foeminam configurat ad ipsius hominis similitudinem, inter se permittit sexus, propagare sobolem potestatem multitudine opplere. In ipsius autem hominum duarum materiarum, quas inter se diximus cognis & aquae conclusit, perfectique rationem, inspirat ei animam de vitali fonte spiritus sui, quod est spiritus mundi ex contrariis constantibus elementis. Constat enim ex anima & corpore, id est, quod quandoquidem animo, quia viuimus, vel rebus corporeis: & terra, quod limo diximus esse formatum. diuin. instit. c. 2.

Dedit enim homini artificilem nossem ac parentem, atque rationem, vt ex eo appareret, nos ab eo esse ipse intelligentia, ipse sentiens ac ratio est. Lactan. Firmian. de formatione hominis c. 2.

Cum igitur itauisset Deus, ex omnibus animalibus minem facere coelestem, caetera vniuersa terrena, hanc contemplationem rigidum erexit, bipedeque contemdem spectaret, vnde illi & origo est illa vero de qua nulla his immortalitatis expedatio est, aut num proecto, ventri pabuloque secutus. Homini recta ratio & sublimi status, & vultus Do patri conuicimus originem suam fictoremque testatur. Ibid. c. 12.

POETICAE SENTENTIAE

Antholog. Sacra Iacobi Billii.

Letifer immo: co natura elat in honore Angelus, inde hominem subraui, vnde rati Sed Christus miserans deceptam fraudat matrem In se, illi ad vitam posse redire debet. Si caueat patris hostis seruire superbi, Sedanti & studeat formam humilium Deum. Qui patris in deitate manens Deus omnipotens Verus de sacra Virgine ante hominem est. Sic nostrum assumens matris de corpore corpus. Effet vni assumptae carnis ergo Deum. In quo per fidei natam virtute laetantem Celeste accipit generi noua principium. Nil hominis prius eremus sed plena plenitudo Splendore, & capitis glorificanda sui. Ibidem.

De bello quod homini in hac vita labendum est.

An firmus tribus ipse queam par hostium esse, Alcedit: nequeat cum superare claudis. Me caro perpetuo me mundus, Marte laetant. Bella nobis damnosa sunt, non silentia nocent. An par esse queam tribus his infesta bellis, Atque cinis tenus puluis & exiguus? Longe tibi me, Christus patens: mundusque carnis, Et Satanae rabies, tunc nobis ipsi et vni. Ibidem.

De hominis peruersitate.

Serpentum nobis deus esse memi, lana columbae Stultitia & puerori & superbum uocet. Et canis est morsus nobis & equina libenter. Vt leo nos furimus semper & instat ager. Formica veniens non curat esse mater aliorum. Fermenti & veteris nos comitatur acer. Sic innat a feris mala nobis cuncta super iactat. Cum bona deficiant in ista cuncta ferat. Ibidem.

Quanto honore Deus hominem affecit Tu caelum, supreme parens, terrarum, regis, Celestem Serfictam, das nobis, corpus laetant. Tu pulchrum corpus genitor nobis facite delectat. At mihi das animam concitare decet. Vt super innocens plus & super ipse nocent. Maneribus pluuia sic quaeque facula cadit. Horrendo illudus Bella, sanique de nocent. Das etiam vt ludus, Christus sit illi nobis. Ibidem.

Miserate Dei concluditur omne quod & sperat Quae sine misericordia stare non esse potest. Hinc homo fretus famulatur, proxiimas haurit.

Sirefflit, misero degit in exilio.
 Omnia se Dominus disjunctim at ordine iusto,
 Quosque summa bonis, tota parat a malis.
 Ibidem.
 De hominis creatione.
 Legit genitrix satum mortaliibus ignem
 Gracia, cum vna fluita dedisset ferret.
 Hinc tibi quicquid capias, vanissima Gracia, falsum
 Asubrem generis, nil moror ipse tui.
 Credimus at contra, qui nos depulvere terra
 Aetheream ad formam struxerit, esse Deum.
 Diuina at flammam in terra non raptor leuis
 Attulit, huius enim sunt bona cuncta Patris.
 Ouid. i. Metamorph.
 Mentis animal, mens que capacius alie
 Deerat ad huc: Et quod dominari in cetera possit,
 Natus homo est, sine hunc diuino semine fecit.
 Ille effluxerunt, mundi melioris origo.
 Ibidem.
 Frangere cum spectent animalia cetera terram,
 Ut homini sublimis dedit, calumque iucri
 Jugis, Et crederet ad lydera collere vultus.
 Peti. Sat. 5.
 Mille hominum species, Et rerum discolor Esus.
 Vile suam cuique, est, nec vero Sinitur Vno.
 Meritis hic italis mutat sub solere cecenti
 Nigillum piper, Et pallentis grana cumini.
 Hic satum virgine manu, turgescere somno.
 Hic campo undulget, hunc alea decoquit, ille
 In venem parit.
 Hic satum ad pacem, hic castrensis vtilis armis.
 Propert. lib. 3.
 Sciant sequitur semina quisque sua.
 Virg. 2. Ecd.
 Trahit sua quemque voluptas.
 Terent. in Phorm.
 Quis homines, tot scientias, suis cuique mos.
 Claudianus.
 Etenim mortaliibus ex quo
 Tollit capiti colli, nunquam sincera honor vni
 Sere vbi concessa viro: quem vultus honestat,
 Delectat mores: animus quem pulchrior ornatur,
 Caput desistit. Bellis insignior ille.
 Sed pacem sedat Suis: hic publica felix.
 Sed priuata domus: paritum singula quemque
 Nobilitat, hunc forma decens, hunc obur in armis,
 Hunc rigor hunc pietas. Mille solertia iuris,
 Hunc solales castis que thori.
 Ouid. 6. Met.
 Probi sperari, quantum mortalia pectora caeca
 Digna habent?
 Cornelius Gallus.
 Quam dura premit miseris conditio vitae,
 Nec mors humana subiacet arbitrio?
 Dulce mori miseris, sed mors optata recedit:
 At cum tristis erit, precipitata venit.
 Ouid. 4. de Pont.
 Omnia sunt hominum tenuis pendente filo,
 Et subito casu qua valuerunt riuunt.
 Plaut.
 Nulli est hominum perpetuum bonum.
 Vt sunt humana, nihil est perpetuum datum.
 Homer. in Iliados.
 Οὐτις φιλαν γένος, τοῖνδ' ἔστιν ἀνδρῶν,
 Φιλὰ καὶ πατρὶς ἀνίκτος γαμῶνδ' ἔστι, ἀλλὰ δὲ θ' ὕλη
 Τούτων ἀφ' ἑνὸς ἕκαστος ἄνθρωπος ἔστιν ἄνευ
 Παιδείας γένος, ἢ μὲν φέροι, ἢ δὲ ἀπὸ γένου.
 Quales solentur genus, tale est hominum.
 Folia quidem alia ventus hauri fundit, alia vero sylua
 Pallidatam gignit, quando vultus venit tempus:
 Sic hominum quidem genus aliud quidem nascitur, aliena
 autem moritur.
 Homer. in Iliad.
 Αἰσχροῖσι δὲ
 Πάσαι ἀνθρώπων ἕσθαι γένος τὸ τόκοισι.
 Difficile autem
 Omnium hominum seruari genus Et proles.
 Idem in g. Iliad.
 Οἱ μὲν γὰρ τὴν πατρὶν ἐξ ὀρέων ἀνδρῶν,
 Πάσαι ὅσα τὴν ἀλυσίαν ἔτι πρὸς τὴν γῆν.
 Non quidem certe est aliquod minus virtus homine,
 Omnium qui spirant, Et seruum.
 Idem V. Iliad.
 Οὐδὲ γὰρ πατρὶς
 Ἐπάτησι, ἔπειτα ἀλυσίαν φέροι γένος ἄνδρῶν.

Non dum profecto accidit,
 Tu omnibus operibus peritum vitium nasci.
 Idem in ξ. Odiss.
 Ἀλλος γὰρ ἔ' ἀλλοίον ἀν' ἑπὶ τὴν ἑστῆται ἕρως.
 Alius enim alius homo delectatur operibus.
 Phocylides.
 Σάμα γὰρ οὐ γὰρ ἕρως, καὶ πάντες ἴσ' αὐτῆν
 Λογούμενοι καὶ ἑρῶς, ἀπὸ δὲ πῶνα δ' ἰδέσθαι.
 Corpus enim ex terra habemus, Et penitus in ipsam
 Solati, puluis sumus, aer vero spiritum recepit.
 Idem.
 Οὐ πολλὸν ἀνθρώποι ζῶσιν χρόνον ἀλλ' ἐπιμερῶς.
 Non multum homines viuimus tempus, sed breue.
 Palladas.
 Ἀνθρώπος ἀνθρώπων γένος, ὁ παῖς ἐστί τοῖον
 Ἐπειὸν παῖς τῆς μετ' ἀλαφροσύνης,
 Ἀλλ' ἢ Πλάτων σοὶ τὴν φωνὴν ἑρῶς ἐσθ' ἰν φρεσὶ,
 Ἀθάνατος ἐστί τις, καὶ φησὶ τὸν ἕρως.
 Ex parte rationis, et rationis magis; toto minus
 Εἴπ' ἂν τις καὶ μὲν πλάσματι σιωπῶν.
 Et dicitur ἕρως τὸν ἀλλοίον, ἀκαλάστυ.
 Λαγύρας γένος, καὶ μίαν ἑρῶς ἰσίδος.
 Idem.
 Si remiscientiam homo ceperis, pater te quid faciens
 Seminaur: cessabis à superbia.
 Sed Plato tibi superbiam somnians indidit,
 Immortalem te dicens, Et plantam caelestem:
 Ex cano natus es, quid superbis valde? hoc quidem sic
 Diceret utique aliquis, ornans figmento Generabiliori.
 Si autem rationem queris veram, ex immodesta
 Libidino natus es, Et ex feda gutta.
 Sophocli. in Aiace furent. Vlyssis verba.
 Οὐ γὰρ καὶ καὶ δὲ ἴδιος ἄλλο πᾶν
 Εἶδ' ὅλ' ὁσὸν ἔσθ' ἑμὴν καὶ φησὶ σῶμα.
 Vide enim nos nihil esse aliud prater
 Simulachra, quicunque viuimus, vel leuem Symbam.
 Idem Aiace verba.
 Αἰσχροῖ γὰρ ἀνδρῶν τὸ μακρὸν χρόνον βίης,
 Κακοῖσι ὅσις καὶ ἰσὶ ἀλλοῖσιν ἕρως.
 Tempus est enim vitium longam appetere vitam,
 A malis qui nihil liberatur.
 Senec. in Herc. furent. tragœd. 1.
 At gens hominum fertur rapidas
 Obui a satis, incerta sui.
 Stygiis vltro quarimus Suda.
 Ibidem.
 Mortale caelo non potest iungi genus.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.
 Homines mortales sunt. 1. de Nat. Deor.
 Omnia aliorum causa sunt genera, vt fruges atq; fructus, quod
 terra gignit animantium causa: animantes autem hominum: vt e-
 quum vehendi causa, arandi bouem, venandi & custodiendi ca-
 nam. Ipse autem homo ortus est ad mundum contemplandum &
 imitandum. 2. Nat. Deor.
 Homines hominum causa sunt generati, vt ipsi inter se alli aliis
 prodesse possent. 1. Offic.
 Proxime & secundum Deum homines hominibus maxime vti-
 les esse possunt. 2. Offic.
 Hoc natura praecribit, vt homo homini quicunque sit ob eam
 ipsam causam tantum, quod is homo sit, consultum velit. 3. Offic.
 Sic nos nati videmur, vt inter omnes esset societas quaedam in
 Laelo.
 Homo naturae obediens, homini nocere non potest. 3. Offic.
 Oportet hominem ab homine, ob hoc ipsum quod homo sit,
 non alienum videri. 3. de finib.
 Impellimur natura, vt prodesse velimus quam plurimis, in pri-
 miisque docendo, rationibusque prudentiae tradendis. Itaque non
 facile est inuenire, qui quod sciat, ipse non tradat alteri. Ita non
 solum ad discendum propensum sumus, verum etiam ad docendum.
 2. de finib.
 Vt magnas utilitates adipiscimur conspiratione hominum atq;
 consensu: sic nulla tam detestabilis pestis, quae non homini ab ho-
 mine nascatur. 2. Offic.
 Duplex est natura generis humani, sed praestantius genus est co-
 rum, qui sunt viri. De vniuersis.
 Hominum duo sunt genera: alterum indoctum & agreste,
 quod antefert semper utilitatem honestati: alterum expolitum,
 quod rebus omnibus dignitatem anteponeit. Itaque huic generi
 laus, honos, gloria, fides, iusticia, omnique virtus: Illi autem al-
 teri quaestus, emolumentum, fructusque proponitur, atque etiam
 voluptas, quae est maxime inimica virtuti, bonique naturam sal-
 laciter imitando adulterat: quam immanissimus quisque accerrime
 sequitur, neque solum honestis rebus, sed etiam necessariis ante-
 ponit. In P. art.

Hoc solum animal homo natum est, pudoris ac verecundie particeps, appetens coniunctionem hominum ac societatem, animaduerentque in omnibus rebus quas ageret aut diceret, ne quid ab eo foret, nisi honeste & decore. 4. de finib.

Nihil est vnum vni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmetipsos sumus. Quod si deprauatio consuetudinum, si opinionum varietas non instabilitatem animorum torqueret & fluctaret quocumque cessisset: sui nemo ipse tam similis esset, quam omnes essent omnium. Itaque quocumque est hominis definitio, vna in omnes valet: quod argumenti satis est, nullam dissimilitudinem esse in genere: que si esset, non vna omnes definitio continerent. 1. de leg.

Homini natura prescribit, vt nihil pulchrius, quam hominem putaret: est enim vis tanta nature, vt homo nemo velit nisi hominis similis esse, & quidem formica formice, 2. de Nat. Deor.

Omnium animantium formam vincit hominis figura, de Nat. Deor.

Nullum est animal preter hominem, quod habeat aliquam notitiam Dei, de leg.

Est homini cum Deo rationis societas, 1. de leg.

Deus animal vnum spectabile hominem, in quo omnia animalia contineret, effecit, de vniuers.

Sunt ex terra homines, non vt incolae atque habitatores, sed quasi spectatores superarum rerum atque celestium, quarum spectaculum ad nullum aliud genus animantium pertinet. Sensus autem interpretis ac nuntii rerum, in capite tanquam in arce, mirifice ad vniuersos & facti & collati sunt. Nam oculi tanquam speculatores, altissimum locum obtinent, ex quo plurima conspicientes fungantur suo munere. Et aures, cum sonum percipere debeant, qui natura in sublime fertur, recte in altis corporum partibus collocatæ sunt. Itemque nares, eo quod omnis odor ad supera fertur, recte sursum sunt: & quod cibi & potionis iudicium magnum earum est, non sine causa vicinitatem oris secuta sunt. Iam gustatus, qui sentire eorum, quibus veltimur, genera deberet, habitat in ea parte oris, quam esculentis & poculentis iter natura patelacit. Tactus autem toto corpore æqualiter diffusus est, vt omnes ictus, omnesque nimios frigoris & caloris appulsi sentire possimus. Atque vt in ædificiis architecti auertunt ab oculis nariisque dominantium ea, quæ profluentia necessario tecti essent aliquid hilitura, sic natura res similes procul amandauit a sensibus. Adde quod ipsa natura primum oculos membranis tenuissimis velat & spilit, quas primum perlucidat fecit, vt per eas cerni possent: firmas autem, vt conuenerent. Sed lubricos oculos fecit & mobiles, vt declinarent, si quid noceret, & aspectum quo vellent, facile conuerterent. Nafus ita locatus est, vt quasi murus oculis interiectus esse videatur. Auditus autem semper patet: eius enim sensu vtiam dormientes egemus: à quo cum sonus est acceptus, etiam à somno excitamur. Flexuosum iter habet, ne quid intrare possit, si simplex & directum pateret. Prouisum etiam, vt si qua minima bestiola conaretur irrumperere, in foribus aurium tanquam in visco inhæresceret. Quam vero aptas manus, quamque multarum rerum ministras natura domum dedit, &c. 2. de Nat. Deor.

Principio corporis nostri magnam natura ipsa videtur habuisse rationem, quæ formam nostram reliquamque figuram, in qua esset species honesta, eam posuit in promptu: quæ autem partes corporis ad nature necessitatem daret, aspectum essent de formam habituræ atque formam, eas contexit atque abdidit. Hanc nature tam diligentem fabricam imitata est hominum verecundia. Quæ enim natura occultauit, eadem omnes, qui sana mente sunt, remouent ab oculis, ipsique necessitati dant operam, vt quam occultissime parent: quarumque partium corporis vni sunt necessarii, eas neque partes, neque earum vniuersas nominibus appellat: quodque facere turpe non est, modo occulte, id dicere obsecrum est. 1. Offic.

Ipsam hominem eadem natura non solum celeritate mentis ornauit, sed & sensus tanquam satellites attribuit ac nuntios, & rerum plurimarum obscuras & necessarias intelligentias caudauit, quasi fundamenta quædam scientiæ: figuramque corporis habilem & aptam ingenio humano dedit. Nam cum cæteras animantes abiecit ad partem, solum hominem erexit, & ad cæli, quasi cognationis domicilium, pristini conspectum exaltauit. Tum speciem ita formauit oris, vt in ea penitus reconditos mores effingeret. Et oculi, quemadmodum animo affert: sumus, loquuntur: & is, qui appellatur vultus, qui nullo in animante esse preter hominem potest, indicat mores, 1. de Legib.

Natura corpus hominis sic formauit & genuit, vt alia in primo ortu perfecter, alia progrediente ætate fingeret: neque sane multum adiuuentis externis & aduentis viretur. Animum autem reliquis rebus ita perfecit, vt corpus: sensibus enim ornatur ad res percipiendas idoneis, vt nihil aut non multum ad mentem villo ad suam confirmationem indigeret. 5. de Finibus bonorum.

Parui primo ortu sic iacent, tanquam omnino sine animo sint.

Cum autem paulum firmitatis accesserit, & animis sensibus, conuincuntur, vt seic erigant, & manibus agnoscent à quibus educantur: deinde aquilantur: beneque se cum his congregant, dantque se ad iudicium: auditione ducuntur: denique eo quod ipsi iudicari volunt, animadueruntque: ea que dominum capiuntque commentari aliquid & dicere: & conuincuntur non ignorare nomina: quibusque rebus vniuersa certant, si vincunt efferant se læticia: vici debent demittunt. 5. de Finib.

Quod homines erent vt homines, nihil putant Xenophon. Cyropad. lib. 5.

Neminem ex omni numero mortalium cunctis dem. de reb. gest. Grec.

Non aglorum aut villarum amissio, sed hominum da est. Non enim prædia viris, sed vniuersa potestatis lib. primo.

Proles humane portio, res est diis omnium Dionsij. Halic. 1. 1.

Eos hortabantur, ne quum homines essent, humanam naturam sumerent, ne immortales in corpore gererent. Idem lib. 5.

Homines ob cætera quidem delicta admittunt, quando est aliqua proditiōis suspicio, exultantque deinde, si vano metu terribi potius sibi ab exterratione contemptiōem se funditis euerit parantur. Eadem lib. 5.

Quæ profunt & quæ obstant homines facilius, quando ea ex multorum exemplis vident, & imitantur prudentiæ magnæque sapientiæ reuerentiam. Idem lib. 11.

Homines quantumcumque felicitatem habent, inuidiam sentiunt maiorem. Curt. lib. 4.

Si homo es, id quod es, semper esse decipit. Idem lib. 1. 1.

Homines nec totam seruitutem pati possunt, nec totam. Tacit. hist. 1. 1.

Domantur vt pateant, non vt seruant. Idem in ag. Cuncta mortalium inuertas. Idem.

Nati omnes peccare & labi sunt, quæ priuatum quædam lex est quæ satis valde viciat aut capiat modum. Tacit. hist. 1. 1.

Humane res fluxe semper in aduerfa mutantur. Idem lib. 1. 1.

Homines quum audiunt ea que in aliqua cetera non satis habent ipsa rerum capia & carum cetera sed etiam & quenam fuerunt necessitate quibus cetera hæc atrocita & miseranda mala periculosa, & quibus res ues adducti, & quorum oratione impulsu, id fecerunt res ipsas comitantur scire volunt. Dionsij. Halic. 1. 1.

Augustus cum esset luxurie feruens, carum cetera uerissimus vitor, more hominum, qui in viciosa sunt ipsi vehementer indulgens, acres sunt. Tacit. hist. 1. 1.

Commune humani generis vitium est, vt seruantur, quam cedere suis. Fr. Guicciard. lib. 1. 3.

Illud est commune hominum nature vitium, quæ quiora pericula timeant, & præsentia plurius quam futuram vero rerum atque remotarum memoriam debent rationem: quoniam ad ea multa remedia & poribus sperari possunt. Idem. 1. 7.

Falso quaeritur de natura sua genus humanum, quæ atque æui breuis, forte potius quam virtute regere reputando, neque maius aliud, neque per altissimum genique nature, industriam hominum quam vniuersa te. Salustij. de bel. lugur.

In calamitates varias nescio quo modo cuncti & aperte incidentes sibi tamen conuulere nequeant, mentum vel breuissimum distidere norunt: a breui hac in parte superari. Nam bruta, sicut etiam in aliud periculum subierint semel, haud facile, ut hanc que vnam postea adduxerit: sed & locum quædam habent, & quibuslibet eiusmodi speciem habent. Homines vero cum de aliis audiunt, alios adiacere, non vident, nihilominus tamen quamprimum quædam bis vniuersam meliorem propulerunt, ad vltimam demunt, ac si certo sciant neminem inquam conuulere possit: modi est: vorantur, sed cunctis indubitato iusticiam lib. 16. 15.

Humanum genus, quod omnium animantium esse videtur, multum rationis habet ad hoc vt in ceteris enim reliqua quidem animantia, corporibus ceteris seruentia, per eas solas educuntur. Humanum vero niam glorie studiosum est, non minus per inuentionem per naturam peccat. Idem. 1. 7.

Facta audacia & præclara multi quidem appetunt, aggrediuntur. Idem eod. 1.

Omnino calamitosa res est homo Herodot. 1. 1.

Nostra omnis vis in animo & corpore ita est, ut cum corpus seruituti magis vniuersum. Alterum modum vniuersum cum bellis commune est. Salustij. de cons. at. Catul.

PO

PO

vbi pessimi homines fere semper primatum obtinent. *Ant. in Melif. part. 1. serm. 7. Max. serm. 67.*

Antiphon. hominis vitam carceri vnius diei similem esse dixit, & totum vitæ spatium vni diei æquale propemodum, per quam intrati lucem, poiteris deinde vitam tradimus. *Stob. serm. 96.*

Simonides, & Paulanias. Cum Simonides conuiuio lautissimo à Paulania exceptus rogaretur, vt quippiam ex philosphorum arcanis in medium proferret: videns Paulaniam nimium rebus suis fidere eo, quod iam ad Medorum partes se applicuisset: respondit, Memento te in tanta rerum felicitate hominem esse. At Paulanias parum animaduertit, quod à philospho dictum esset. Cumque iam in summo vitæ discrimine esset, & mortem præ oculis esse intelligeret attu oculi suam, altissima voce exclamasse fertur: O Cee holpes: quam salutare tuum erat consilium. Ego autem adeo captus eram inani persuasione, vt mihi nequaquam tantam admonitionem conuenire putarem, vnde misere nunc perire cogor. *Alian. lib. 6. de Var. lib.*

Neopolemus sciscitans, quidnam ab Æschilo, aut Sophocle, aut Euripide dictum admiraretur? Nihil quidem (inquit) istorum se in admirationem trahere: sed quod ipse vidisse Philippum Cleopatrae filiz suæ nuptias magnifice celebrantem in cæna amplissima, cum tertius decimus Deus appellaretur, posttridie in theatro iugulatum & proiectum. *Stob. serm. 96.*

Phaonimus homines partum esse ridiculos, partim odiosos, partim miserabiles dixit. Ridiculos quidem qui per audaciam ad maiora aspirant. Odiosos, qui ea consequuntur. Miserabiles vero, qui spe frustrantur. *Stob. serm. 2.*

Mercurius Trismegistus. Homo, inquit, animal est imperfectum, membris imperfectis constans, & ex multis diuersisque corporibus constitutum corpus gerens. *Stob. serm. 11.*

Aristoteles interrogatus, quidnam esset homo? respondit imbecillitatis exemplum, temporis spoliolum, fortunæ lusus, inconstantiæ imago, inuidiæ & calamitatis trutina: reliquum vero, pituita & bilis. *Stob. serm. 96.*

Plotinus, Amelio roganti, vt corporis formam pateretur effingi, non passus est. Quid, inquit, an non satis est nos hanc imaginem circumferre, nisi & imaginis imaginem relinquamus postteris ostendendam? Iudicauit cum Pythagora, corpus esse thecam mentis, vtrunque eam exprimentem. Minimum autem hominis videre eum, qui nihil aliud videt, quam corpus. *Trasim. lib. 8. apoph.*

Ephraim Syrus amissa vxore dicebat, O philosophia! tyranica sunt præcepta tua: amare iubes, & si quis amiserit quod amabat, dolore & merore affici prohibes. *Stob. serm. 57.*

Xerxes cum vidisset vniuersum Hellepontum nauibus suis constratum, omnia littora atque Abydenorum plana hominibus referta iactauit se beatum moxque fudit lachrymas. Tam iubitam mutationem admiratus Artabanus regis patruus, qui dissuaderat eam expeditionem, ausus rogare causam: Tum Xerxes, Subit, inquit, animum meum cogitatio: quam breuis sit hominum vita, quando ex tam numerosa multitudine post annum centesimum nemo superstiturus est. *Plut. in apoph.*

Philippus, postquam apud Cheroneam Atheniensium profligauit opes, adeo ex nimia felicitate effertur cepit, vt se hominem fortunæ malis obnoxium esse non cogitaret amplius. Verum cum intelligeret, quid mali ex tanta superbia sibi immineret, ex aulicis pueris vni id muneris iniunxit, vt ad solis exortum in suum cubiculum ingressus inelamaret: Rex memineras te non Deum, sed hominem esse multis fragilitatis, ærumnis ac malis obnoxium & expolium. *Cælius Rhodiginus libro 19. cap. 33. lecturam antiquam.*

Alexander, cum Deus vbique ob res feliciter gestas vocaretur, se, quod mortalis esset, duobus potissimum rebus deprehendere dicebat, somno videlicet & coitu. hæc enim præcipue produnt hominis imbecillitatem. Somnus enim quid aliud est, nisi vt ille ait? gelidæ mortis imago: coitus item quid aliud? nisi speciem morbi comitialis? *Plut. in Alex.*

Idem Dum in obfisione cuiusdam vrbis infirmissima moenium quærit, sagitta grauior ictus est: nec tamen ab instituto destitit, sed mox quum represso sanguine sicci vulneris dolor creticeret, & crus equo suspentium paulatim obtorpuit, coactus quod ceperat omittere, ac chirurgum accersere: Omnes, inquit, me prædicant louis esse filium, sed vulnus hoc hominem esse me clamat. *Plut. & Q. Curtius in Alex.*

Stratonicus, quum audisset partum matris Timothei regis: Si, inquit, opificem peperisset, non Deum, quales emittisset voces? Iridentis quorundam scædam adulationem, qui regum filiis tribuebant diuinitatem, quum vox parientis regem æque miserabilis sit, ac parturientis quemlibet plebeium: Ipse autem Stratonicus filius erat opificis. *Athenæus.*

Silenus à Mida captus, rogatus est quid esset homini optimum? diu silentium tenuit, tandem adactus vt diceret: respondit: Optimum esse, nunquam nasci: proximum, quam oculis sine aboleriat: que hoc pretio dimissus est. *Plus.*

Scipio Africanus dicere solebat: vt ij quibus sunt equi ferociores gradum eos dormitoribus: quo his facilius possit vi: Sic ho-

mines præsecundis rebus effrenatos, sibi que præfationem in gymtationis ac doctrinæ duci oportere, vt præcederent. *Plut. in vita Scipionis.*

Hadrianus Imp. cui dam illos Vergilij versus admodum, *Manibus dare illa plenis, &c.* Cum Hadrianus Ego mihi diuum adoptauit, non filium. Huc aliter ad optatores referri soleant in numerum duorum, sed in tri-

Hadrian. *Æneas Syluius* audiens disputantes de vitæ humanæ mercedia, inquit, est vita nostra, cuius vitæ acutissimus bonus autem poeta nemo habetur, nisi ad finem vitæ prudenter explicet. *Sylu. 13. comment. de reb. Alpyn.*

Solon, interrogatus olim, Quid esset homo? respondit: tresdo est in exortu, bellua in omni vita, cæca remanens in fine.

Diogenes, quoties considerabat in hominum gubernatores, medicos atque philosophos, nullum esse hominem sapientius. Idem contempnans somniores, coniectores, diuinos, & huius generis ceteros, riaz diuitis que seruirent: aciebat, sibi nihil hominis Indicans hominis ingenium ad res optimas accedentes crearet, sin ad vitia degerent, longe esse ista munda. *Laert. lib. 6.*

Peritiones Pythagoreæ dicebat, conditum & comparatum in hoc, vt contempnatur naturæ rerum ipsarum rationem: eademque laborem esse inuindum comparandique: rerum que extant sapientiam. *Stob. serm. 11.*

Plato hominem manufactum animal esse dicebat. Ita disciplina institueretur in manufactissimum & artificiosum animal euadere: sin vero non satis aut non bene institueretur, ferocissimum omnium que in terris nascuntur animalium foret. *de legib.*

Aristonius quid esset homo describens, Homo solus animalium in terra degenens Dei imago est, & similes esse debet. Nam ne inter Deos quidem præstantius aliquid existit, quam prudentia, iustitia, fortitudo, & temperantia. *Stob. serm. 16.*

9 SIMILITVDINES.

Chryssosomi. Quemadmodum, in lignis & plantis, æstus vitæ reliquam de cætero repudiamus, quemadmodum homine cum cor perierit, incassum est inde reliqua vitæ. Auriga perit, fractus deiectus est, yanum in potestatem. *De penitentiæ serm. 8.*

D. Augustinus. Si paterna vestis, & annulus, ac quælibet diuina, tanto carius est posteris, quanto ergo patres carius habentur: Nullo modo ipsa feruanda sunt corpora, que non familiaris atque coniunctis quam quilibet indumentis. *lib. 1. c. 32. de Civitate Dei.*

Lactantius. Sicut in fidibus ex intentione neruorum tantum sonum atque cantum, quem Musici harmonia in corporibus ex compage viscerum, ac vigore præstant sentienti existere: quo nihil dici delirus potest. *lib. 1. c. 10. de diuino.*

Ipse mundus ex duobus elementis repugnantebus copulatus est concretus humido & igneo: nec potest esse si & tenebræ fuissent: quia nec superum possit esse, nec oriens sine occidente, nec calidum sine frigido, nec duro: Sic & nos ex duobus æque repugnantebus sumus anima & corpore: quorum alterum celo adhaerere tenue est, & intractabile, alterum terræ, quod componitur est: Alterum solidum & æternum est, alterum inopertum mortale. Ergo alteri bonum adheret, alteri malum vitæ, iustitia: alteri tenebræ, mors, iniustitia. *Chryss. de corp. 15.*

Seneca. Vt qui se meminere inquilos esse, & in habitare: & modestius se gerunt, & minus grauiter excedunt intelligunt domicilium corporis ad breue recipias in modum esse, viuunt temperantius & libentius morantur. *Erasimus.*

Pliny. Luna semel extincta subinde renascitur, & iterum reuincit: At homo nec renascitur mortuus: nec iterum nascitur. *lib. 2. c. 9.*

Erasmus Roterdami. Sol post occubitum redit, & non item in Simil. *Thrueri episcopi.* Quemadmodum corporis nobilitas ex disparibus elementis comparata est: Ita & animi nobilitas genibus, pugnantibus quodammodo principibus. *In apoph.*

Philonis Iudæi. Quemadmodum corporis animalis habitus, gestus, consilium, actionibus, prognati malorum sunt. Eodem modo probabile est in ipso ienere principum, necari quandam habilitatem dignam principe. *Lib. 1. ad Gæcium.*

PC

POT

Sicut nunc ipso volente factus in vitro creatur: & materia quoniam in se non habet formam, ita etiam humanus corpus in se ipso volente conuenit, & compactus est, &...

drogorum mala degustare, formicas lambunt: ceruus venenatis pabulis herba cinaræ resistit: palumbes, graculi, merulae, perdices, lauri folio annuum fastidium purgant: idem faciunt columbae, turtures, gallinae, herba quæ vocatur helixine, anates, anseres, caeteraque aquaricæ, herba siderite: grues & similes, iunco palustri: coruus occiso chameleonte qui etiam victori nocet, lauro infestum virus extinguit: breuiter nullum est animal, quod non intelligat sua remedia, Solus homo nescit, vnde vel corporis vel animi remedia petere debeat. lib. 8. c. 7.

Adagium. Vt nunc sunt homines. Si notabis temporum tuorum mores, ut semper in petus degenerantes a virtute maiorum: applicabis illud Homericum Oviu Regoleio. Quod quidem Hemistichion aliquot est locis apud Homerum: hic de Aeneas & de Hector, saxum ingens humo facie tollentibus: illud quinto de Tydeo saxum irem tollente.

ADAGIUM. Vt nunc sunt homines. Si notabis temporum tuorum mores, ut semper in petus degenerantes a virtute maiorum: applicabis illud Homericum Oviu Regoleio. Quod quidem Hemistichion aliquot est locis apud Homerum: hic de Aeneas & de Hector, saxum ingens humo facie tollentibus: illud quinto de Tydeo saxum irem tollente.

HIEROGLYPHICA. Palma in mysticis literis celebratissima, duplice de causa hominis simulachrum esse putatur: prima quia fructum non fert sine coitu, sed replentur eius rami gemmis malucis, quasi semine quodam: deinde quia in superiore parte habet quasi cerebrum, quod Hebræi Hahlab, Arabes vero Chedar & Gomar vocant: quo corrupto, moritur arbor, sicut cerebro læso, homo interit: quod quidem huic soli plantæ contingit. Præterea quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum pro orensos, & fructus digitorum figuram præ se ferentes, vnde dicitur, ad adigunt sunt appellati Eruditi quidam lib. 2. Hieroglyph. pag. 388.

DEINITIO ET ETYMOLOG. HONESTAS, Græce εὐνομία, vna, h, & εὐνομία, honesto dicitur. Et autem honestas mollis composita, morositas, secundum Aristot. lib. 1. Rhetor. Honestas est morum castitas, & sanctitas & disciplina verbo Dei contentens, quæ in rebus externis & publicis legibus sancta est, & in omni ordinum genere apparet. Hinc contraria est iniquitas. Theop. 3. 6. & 1. Thes. 14. Verbum Hebr. Hahlab significat, reuerentus est, veneratus est. Inde nomen Hahlab, Otaeus, honestas, decor, magnitudo, magnificentia. Verbum Cabedh, significat Græcis sanctus. Inde Cabedh, gloria, honestas, grauitas, honor. Aliud verbum Leket significat preciosus fuit, charus est habitus. Inde Leket nomen, dignitas, honestas.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

AAA 3 Honc.

bars, ut in: *dati, loco cedere: munera quoque, sed alia apud alios honorar.* *ora. Ibid.*

Ep. in eorum potius potestate qui colunt honos, quam qui coluntur. *Ethic. li. 1. c. 5.*
Nulla voluptas humana videtur ad diuinam accedere propius, quam ea delectatio quae ex honoribus percipitur. *Xenoph. in Hierone.*

Gratia atque honos opportuniora interdum non cupientibus sunt. *Lucret. De. 1. 4. 4.*

Magni sunt animi magnis honoribus. *Idem. Ibid.*
Virtutis vberimum alimentum est honos. *Max. lib. 2. c. 6.*

Candidis animis voluptatem praebent in conspicuo posita, quae cuique magna merito contigerunt, Quia aequae praemiorum virtus, atque honorum contemplatio iudicanda est, ipsa natura nobis alacritatem subministrante, cum honorem indultre appeti & exolui grate videamus. *Idem. lib. 3. c. 15.*

Sapientes principes non ad statuas, picturas, diuinosque honores, sed ad suas ipsorum actiones respicientes, illis aut ut honoris causa delatis fidunt, aut ut necessitate extortis diffidunt: intelligentes populum sepe tunc maxime, cum honores decernit, odio habere eos qui immodicos honores, idque ab iniuitis accipiunt. *Plut. in Demetrio.*

Magni honores immodiceque potestates etiam hominum animos ad factum extollunt atque corrumpunt. *Dion. li. 36.*

Pecunia ex quo in honore esse cepit, verus rerum honor cecidit. *Seneca in Epistola.*

Nemo eorum, quos diuitiae honoresque in altiori fastigio ponunt, magnus est. Quare ergo magnus videtur, cum basi sua illum metris, Magnis punitio, licet in monte conlitterit. Coliis magnitudinem scriuabit, etiam si steterit in puteo. Hoc laboramus et rore, quod neminem aeternamur ex aequo. Cum vero velis aeternitatem hominis inire, & scire qualis sit, nudum respice, ponat patrimonium, honores, & alia fortunae mendacia, corpus tuum exuat, & animum inuere qualis sit, quantumque, alieno, an suo magnus. *Idem.*

Abstrahunt nos a recto diuitiae, honores, potentia, & caetera, quae opinio nostra chara sunt, pretio suo vilia, nihil habent ita magnificum, quo mentes nostras in se trahant, praeter hoc, quod mirari illi consueuimus. *Seneca ad Lucillum, Epist. 32.*
Honor maior est in honorante, quam in honorato. *Aristot. libr. 1. Ethic.*

Paruus honore non est dignus. *Arist. li. 4. Ethic.*
Vbi enim istum inuenies, qui honore amici anteponat suo? *Cic. lib. de Amicit.*

Contempto igitur honore, contempta etiam pecunia, quid relinquitur quod extimendum sit? *Cic. lib. Sextimo Tuscul. qu.*

Gloriam & honorem, & imperium, bonus & ignauus aequae sibi exoptant, si bonus, vera via inuitur, sed ignauus, qui bonae artes desunt, dolens atque fallacis contendit. *Salustius in Catilinaria.*

Nam & virtutis vberimum alimentum est honos. *Valer. Max. li. 2. Tit. de Institutis antiquis.*

¶ A P O P H T H E G M A T A.

Diogenes. Athenienses per adulationem decreuerant, ut Alexander pro libero patre haberetur & coleretur. Hunc honorem irridens Diogenes: Et me, inquit, Serapin facite. Ut enim Bacchus inter Satyros est, ita Serapis ab Aegyptiis specie bouis colitur. *Laer. li. 6.*

Aristoteles praecipuum dignitatem esse dicebat, non fungi honoribus, sed ab aliis dignum honore iudicari. *Stob.*

Alexander Capta Petra, aere inexpugnabili in India, Alexandri amici eius iactabant supergreuium rebus istis Herculem: At ego, inquit, res gestas meas cum imperio non existimo esse vni Herculis verbis equiparandas. *Plut. in apoph.*

Pythones, quod interfectisset regem Cotyn, magni faciebant Athenienses & honorabant: Sed ille, Deus hoc (inquit) manu vias mea perpetrauit. *Plutarchus in praecipis politicis.*

Phaenarimus philosophus Athenienses Phaenarum aeneam statuam decreuerant, ut hominis Caesaris inimicissimi. Erant enim Athenienses vestigales Adriano Caesari. Id posteaquam philosopho denuntiatum est, nihil commotus dixit: Vtilius erat Socrati ab Atheniensibus aere priuari statua, quam bibere cicutam. *Philostrophus.*

Demetrius Antigoni filius, cum Rhodum obsideret, vrbemque iam cepisset, tabulam quandam Ptogetis manu depictam studiose seruari sibi praecipit, dicens: se citius parentis imagines, quam a ea picturam aboliturum. *Plut. in Demetrii vita.*

Neocles, Arato destinanti tyannorum communi odio abolere tabulam insignis artificii, quae Aristratum in curru victorem habebat. Neocles supplex intercessit, ut opus in colume seruaretur, dicens: Cum tyrannis non cum tyannorum imaginibus belligerandum esse. *Eras. li. 6. apoph.*

Scipio minor vbi ciuitatem comperit statuis deorum Graecanis ac monumentis, & Sicilia deportatis differtam, per praeconeum pronuntiare publice iussit, ut qui illarum essent vrbium agnoscerent illa, ac referrent domum. *Plut. in Rom. apoph.*

Iulius Caesar cum triumphans subfalsa tributa Pontius Aquila non affluerit vas omnium deinde per continuos aliquot dies cuiquam pollicetur hac exceptione: Si tamen per Pontium Aquila...

Ioannes Pictus sepe oblatas & sacras & profanas gno respuit, Deo & studiis se ad dictum respondere quidam magni nominis amatorum iussit cum de dignitate petendam, vel certe si offerretur amplius de hortaretur, respondit: Non sunt cogitationes nostrae vestrae. Bona Ecclesiae pauperum bona sunt. *Ioan. Pictus eius vita.*

Paulus Aemilius iterum petens consulatum, quod gneticque ducum iam longum duceretur, ceteros tulissent, negauit se illis habere gratiam, non tam designatum imperatorem, quod ipse desideraret, quod ipsi imperatorem. *Plut. in Rom. apoph.*

Cicero in Vatinius, qui paucis diebus consulatum Vatini anno magnum ostentum fuit, quod eo magis totus distinguit, quatum vnaqueque tres meritis an hoc ipsum sit, quod aliter refert Pollio in Maturus, qui sex meridians horis consul fuerat, rogo Cicero est: Consullem habuimus tam seuerum tamque ius magistratu nemo prauus sit, nemo cenauerit, rit, nisi forte videtur hoc magis ad Caninium...

M. Valerius, cum audiret Caium Seruilius consulatum fuisse, in Flaminius praetentia, ad Flamines, nunc vero consules diales creatos esse, ad Flamines Diales, & Romulo, vel ut alii volunt, a creatos, qui a gestatione filiorum Flamines distulit, tem Diali iurare non licebat, & imurato credebat. *2. Saturn. c. 2.*

Alphonsus interrogatus, quid sibi sine vultu dederet. Consimile id sibi videri respondit, ut si ipse acre quis cernat, sed offensus caligine oberet, utrum autem eos, qui ad magnos honores aspirant, quibusque habent quo honoris titulo satisfaciant. Tales iam bonam iam aurati, qui post professionem ad diuinum laudum nicum sepulchrum, se auratos equites nominant, ostendunt, cum vix habeant vtiatum ad vnum equum, pedes ire soliti. *P. Anor. lib. 2. de rebus gestis.*

Aristoteles, cum quidam ei decrederet Delphos miser scribens de his ad Antipatrum, inquit, Ego per decreto sunt assignata, quibusque nunc priuatis iam meum afficit: ut neque magnopere mihi credent men omnium non cordi sint. Sapientissime autem esse simile dignitatem aliquam sui opere, & cum iam spoliari. Non enim graue est, non adspiciat cum vultum amittere, id satis quidem molestum est. *Acta in historia.*

Antisthenes seiscitatus, quae res portendere vultum? Quando in his, inquit, nullum esse praecone malorum discernen. Sentiens, cum Rempublicam consistere, vbi necessest honos vniuit, nec potest ad hunc se...

Theophrastus percontatus, quam recomitantur societati conseruari possit? respondit, Si potest amittatur a Republica, boni inuidentur honorem praecone...

Anaximenes dicebat se fore, qui zelo affecti, redderent nullo neque praecone nec honore dignantur, quem praecone plii ex suis beneficiis sperare audebant. *Stob.*

Q. Fabius Fabio iam senex, filius illius consulatum quum publicitus multis audientibus habuisset orationem, confensio equo praecedebat. Quum autem in curru confenser, qui patrem iuberet equo descendere, alii quidam auerlati sunt, ut Fabius ab equo descendens, non habuisset accurrisset ac filium complexus. Ego, inquit, filium praecone quibus imperes, & quam magnum magistratum...

Anonymus, Titius Labienus equiti strenuo de praecone rum donauit. Id videns Scipio, dixit equiti. Habebis utis. Hac voce audita, eques aurum ad pedes Labienus quum audisset Scipionem dicentem, Imperator te amplexus, & in praecone...

M. Cato aiebat populum Romanum non tantum verum etiam virtutis plurimum conducere. Quum enim tincores cum populum colorem inducerent, quum homines maxime delectari: ita iuuenos ad ea praecone maum incumbit, quibus populus delectat bonos...

que ingenti praelio superasset, militibus ipsum Imperatoris titulo
consalutantibus, negavit se eum honorem admitturum, quamdiu
hostium vallum staret erectum. Hoc audito, milites, licet ingens
obstaret pluvia, impetu facto hostium castra adorti expugnarunt.
Reculavit honorem, nondum factis emeritum. *Plutarch. in apoph-
theg.*

Julius Caesar, populo, per adulationem Regem ipsum salutanti:
Cesar, inquit, sum non rex. Maluit privatum nomen, quam regium
invidiae obnoxium. *Erasm. libr. 4. apoph. Plutarchus in Syria Ca-
saris.*

M. Antonius quum Rhodum insulam vi cepisset, & in ingressu
saluraretur rex atque dominus: Nec rex sum, inquit, nec Dominus,
sed regis ac Domini interfectior. *Plut. in Antonio.*

Tiberius cuidam, a quo fuerat dominus appellatus, denuntiavit
ne se amplius contumelia causa nominaret. Quanta modestia in
tanto principe? Nunc quidam nihil audire possunt, nisi sacras ma-
iestates, gratiosas celsitudines, & reverendissimas dominationes
Erasm. lib. 6. apoph.

Maximus Senior Caesar, nunquam ad oscula pedum quenquam
admisit, dicens, Dei prohibeant, ut quisquam regnorum pedibus
meis oscula figat. *Capitolinus.*

Alexander Severus Imperator creatus, quum vix annos 16. na-
tus esset, ob virtutes eximias, & tuis magnificis a senatu decoratus
nunquam in animum induxit, ut se Magnum, & Patrem patriae co-
gnominari pateretur: Oportere enim aiebat, ut res gesta maturi-
orque aetas ea nomina pararent. *Lampridius.*

Gregor. Nazianzenus: Cum successus Gregorini in Ecclesia invidi-
dia sublequeretur, adeo ut iniquis & minus iam proscriptioibus
ei abutendum esset, iamque alius ordinaretur Episcopus, quod nemo
illi palam dicere audebat, ipse vero ientens quid fieret, dixit: Ab-
sist, ut mei causa aliqua similis in Dei sacerdotibus oratur. Si
propter me est ista tempestas, tollite & mittite me in mare & delin-
get a vobis qualitate, *in eius vita.*

Alphonsus, Neapolitani civis, cum ob virtutem & clementiam
Alphonfi regis decrevisset vno consensu omnes arcum regi tri-
umphalem ad memoriam honorifice frueri, elegerunt locum su-
per gradus marmoros maiores Ecclesiae. Id vero quandoquidem
fieri non poterat, magna ex parte dirigitur Nicolai Mariae Buxu-
ti, magnanimum & strenuum militis, domus, rex fieri omnino hoc pro-
hibuit: Haud tanti se facere, inquit, huiusmodi fautorum stueri
ventis imbricque obnoxiam, ut amici domum ideo curti pateretur.
Contempsit rex honorem, & laudem fautorum testimonio posteris
memorandam: cum secus hodie faciant, qui nullis virtutibus
conspicui, omnibus aedificis & parietibus nomen suum posteris
celebrandum inscribunt atque inculpant. *Pavor. lib. 1. de reb. gest.*
Alphonsi.

§ SIMILITUDINES.

D. Anselmi: Sic agunt illi qui mundi huius honores appetunt,
quomodo pueri, qui sequuntur papiliones. Papiliones enim cura
volant, tramitem rectum nunquam tenent, sed hac illicque se agi-
tant. Cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu morantur. Hos
autem cum pueri capere volunt, cito post eos currere satagunt, sed
qui non ad pedes suos, sed ad papiliones, intendunt, aliquando in
foveam eadunt, seque immaniter laedunt: per unque vero cum eos
vident alicubi residisse, incedunt suavit & caute, ut eos valeant
comprehendere: quod dum faciunt, manibus quoque plaudunt, &
ad invicem levi voce dicunt. Ecce iam eos habebimus, sed cum
propius accedentes, eos apprehenderet tentant, papiliones auolant.
si quando vero eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi ma-
gnum quid fuerint adepti: Similiter faciunt, qui huius mundi ho-
nores appetunt. Honores enim huius mundi nunquam tenent via,
sed incertis diuertentibus de vno ad alium transvolant: cumque sub
alicius subsisterint potestate, nec ibi diu possunt manere. Hos ergo
cum stulti homines assequi cupiunt, festinant post eos, quibuscun-
que modis possunt: & quia non considerant quo eos modo asse-
quantur, sed ut quoquo modo adipiscantur, sepius in gravia cri-
mina decidunt, quibus suas animas vehementer laedunt, aliquando
vero cum viderint eos alicubi quasi paratos sibi esse accedunt illuc
latenter & multum callide: ut quasi nullo sciente valeant eos obe-
nere: quo dum appropriant, vehementer gaudent & exultant: sed
cum propius accellerint, eosque se posse iam apprehendere puta-
verint, honores de manibus eorum se excutunt, & aliqua de cau-
sa ad alios aliquos se transferunt. Quos si quando adepti fuerint,
gratulantur quasi aliquem verum honorem fuerint assecuti: cum
ad veri honoris culmen pervenire non possint, si non hoc cum
suorum satisfactione committorum reliquerint. *In Similitudin. ca-
pit. 71.*

Plutarchi. Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti
ministrat vinum, bilioso mel, coeliacis obsonia: quae morbum ani-
mi, hoc est, stultitiam augeant. *In Moral.*

Prison

officia tribu-
nium ad
Rempo-
uam polli-
Aquilam
& profana
respondit
fuit enim
tunc am-
tunt. *Joan. Frac-*
fulum, re-
ne Macdo-
e, cide-
m, nec
desideret
apoph.
s consilia
quod eo
voluit
mensio
o in Ma-
o in Cae-
tam, qu-
nium
quum p-
tationes,
quibusq;
stata
neq;
vulgo
parata
reum
co-
prud-
aucto-
reus. Et
m. *Plutarch.*
Thasi quoniam intelligebant Agestilam de ipsis optime
tempus ad divinis honoribus illum dignari sunt atque
legem ad illum miserunt. Is vbi legisset honores, quos le-
deulerant, percontatus est, nam illorum patria pote-
hominibus faciendi Deos? Quum illi respondit
Agestum, inquit, primum vos ipsos Deos facite: id si
tunc vobis credam, quod me quoque Deum facere
Vtrum hic prius admirari convenit? animi celsitudinem,
an potentiam oblatam, ob quod Empedocles philosophus
in seipsum coniecit, quodque tot erudit principes tot artib.
ambierunt: an ingenii solertiam, qua Thasis vel sum-
mum vel oblectam adulationem in oculos ingressi. *Plut.*
in Lacon.
Quidam quum in peregrinatione vidisset homines
sedeant: Abiit, inquit, vtr in talibus sedeam (sillis,
licet alligere ferori. In his enim sedebat delicati por-
coelum immanens capiti prohibebat exurgere.
Lacedaemonios vero scelus erat, iuvenem non alium exiit le-
in Lacon.
Pili cum decreto statuisent summos honores, ipse
Medocres honores ipsum tempus augere, immodicos vero
Quo apophthegmate, id quod alii sibi aut vendi-
auter, aurambunt inesp, ipse vtro delatum reiecit. *Plu-*
in Lacon.
Primo quum rebus feliciter gestis domum redisset, & a suis a-
Ber vos, inquit, aquila sum. Qui enim non esse,
am veluti pennis sublecer? Modestissime gloriosi
hanc in suos milites transferens, vitium invidiam
in Regum & Imp. apoph.
quum in bello crux ei esset sagitta vulneratum mul-
quum, qui ipsum frequenter Deum appellare consueve-
hilaris: fronte ad Homeri carmen alludens dixit.
quem videns liquorque, qualis diuis solet emana-
Nimirum iridens adulatorum vanitatem, cum ipsa res
nihil aliud esse, quam hominem. *Plut. in apoph. ve-*
in Regum & Imp.
Arre Pauli collega, quoniam ex Cannensi pugna, quae Ro-
m. superavit, honores a populo delatos re-
dicens, felicioribus magistratibus opus esse Reip. Quum
getur inculpatum, fortunae sit Reipub. vltro poena da-
ob hoc ipsum sum mis dignus honoribus. *Erasm. lib. 6.*
in Plut.
quum in Libyam aduersus Domitium transfisset, cu-

Ut non quævis corona quemvis decet victorem: Ita non quivis honos quemcunque hominem. In Moral.
Ut colossi seu statuae male libratae, sæpius subvertuntur. Ita nimis honor per invidiam evertit multos. In Moral.
Ut deciduus stellas subito exinguuntur: Ita quos fortuna subito in summa prouexit repente solent correre. In Moral.
Roterodami Apud Thessalos capitale est occideri ciconiam, non ob aliud, nisi quod serpentes interficiat: parcitur & apud Britannos miluius, quod urbem raptis extis pecudum repurgent: Ita quibusdam honos habendus, non quod ipsi digni sint: sed quod illorum opera nobis sit vsui. *In Simil.*
Ut stellas subito natae, subito item euanescent: Ita qui repente subuehuntur ad summos honores, citò præcipitari solent. In similibus.
Thrucrii. Honores quid simile cum fungis, sed peius obtinent. Etenim istantum ventrem inflant, & aliquando leniter mentis partem vexant. Honores vero vniuersum hominem reddunt tumidum: nec intellectus partem, sed totam vitiant animam. *In apoph. 43.*
Quemadmodum si quis cephalæ labore, aut capite doleat, coronariis fertis non afficitur, sed grauiatur magis: atque eo fere amplius, quo odorem ipsa spirant maiorem: ita neque honores vitæ commoitati quicquam conducunt, sed insigniter offiunt. *In apoph. 154.*
Quemadmodum coquinæ nidor nequaquam hominem nutriat, sed offectu tantum hominibus prouocatur: ita nec honores quinquâ habeant, sed infamem tantum prurium excitant. *In apoph. 165.*
Quod sunt flores coronarii sine odore, hoc mihi videntur honores quæsiu ex itemmate, ambitione, aut opum multitudine. *In apoph.*
Fraxibus fructibus semper aliqua tempestas & periculum imminet: ita eos qui præ mature ad honores promouentur, fere tum alius virtutis est, modeste gerere honores, quam patienter ferre contemptum. *In apoph. 122.*
Venter nimio sepe cibo grauiatur: Et animus multis honoribus diuitiis inflatur. *In apoph. 88.*

ADAGIA.

Bos in quadra argentea. *βῶς ἐν τετρακτύῳ ἀργύρῳ.*
In eo qui personam sustinet officium, ali quod egregium pollicentem, nec sibi tamen sunt vsui, nisi ad solapratem aut fastum. *Dei König im Kartenspiet.*
Fato Metelli.
Didum facere & consumeliosu in Metellos. Torqueri poterit in eos, qui præter meritum suum ad opes ac dignitates prouehuntur.
 Malus Chorales, bonus symphoniacus.
 D. Augustinus in Epistola ad Aurelium commemorat Sulgo illudiatum, sibi quis in suo genere contempus, in præstantiore habetur pretio: Sicut si quis poeta ineptus proficiatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur.
 Strumam dibapho tegere.
 Pro eo, quod est infamiam aliqua dignitate obliterare.
 A sinus in pelle leonis.
 Abiit nobis quidem Philosophus, ceterum asinus leonis testis pelle.

EXEMPLA BIBLICA.

Honoris parentibus exhibiti exempla: in Sem & Iaphet. *Genes. 9. 23.* Iuda, *43. 8. 9.* Iosepho, *46. 29. 30. 1. 2.* Dauid, *1. Sam. 22. 3.* Salomone, *1. Reg. 2. 19.* Christo, *Luc. 2. 51. Ioan. 8. 49. 3. 26. 27.*

HIEROGLYPHICA.

Sciendum, *hæstæ gestamen* haud quaquam inter vulgares honores habitum, tantæque apud veteres venerationis fuisse, vt loco diadematis, pro insigni regio haberetur. *Fier. Valer. 11. 42. pag. 4. 9. A. Clypeus,* quibus nomen incidi describue facta pulera moris fuit: (vnde qui nihil adhuc strenue in bello gessissent, *alba* vtebantur *parma*, de quo Vergil. *Parmæque inglorius alba*) donabantur ab Imperatoribus honoris ergo Milites, atque etiam Dii, quare sæpius apud Liuium legas, argentea Clypea templis illata, ac Diis dicata. *Fier. Vall. 42. pag. 413. B. C.*
Vide etiam titulum Gloria.

Hospitalitas.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Hospitalitas, Græce, φιλοξενία, es, h, & ξενόδοχος, es, rō, hospitium dicitur & ξενίον, hospitor & ξένος, es, hospes. Est autem hospes, qui extraneus à domo, sicut aduena in ciuitate, secum dum B. Thom. super epistolam Pauli ad Ephes. 2. lect. 6. col. 1. *finis.*
 Hospes proprie dicitur, qui priuatim & amicitie causa, vel recipit, vel recipitur. Vnde & pro amico externo capitur, & hospitium pro amicitia, hospitium etiam diuersorium significat, Cicero.

Ex hac Sira discido, tanquam ex hospitio, non tantum Commoranti enim nati a diuersoriorum, non habitantur. Hinc hospitalitas vel benignitas in recipiendis aduerbium, benigne & facilius.

BIBLICI LOCI.

Hospes esse in aliqua ciuitate translatiue, qui ignominiosissime norint. *Luc. 24. 18.*
 Hospitalitas commendatur, *Deut. 10. 19. Iud. 11. 36. 37. Luc. 14. 13. Rom. 12. 13. 1. Tim. 3. 2. Tit. 1. 8. Hebr. 13. 2. 127.*

SENTENTIAE BIBLICAE.

Vita nequam hospitari de domo in domum. *Ecclesi. 10. 20.* Habitabitur & pacet & potabit ingratos, & ad laudem dicit *Ibid.*
 Transi hospes & orna mensam, & quæ in manibus habentur. *Ibid.*
 Egenos vagosque in domum tuam. *Isa. 58.*
 Ego veni in nomine patris mei, & non accipitis me: alius in nomine suo (Dominus talis vel ralis) illum accipit, quidam pauperes bonos excludunt, magnos autem qui uires recipiunt sumptuosos. *Ioan. 5.*
 Qui accipit si quem misero (dicit Dominus) meo, et rem me accipit, accipit eum qui me misit. *13.*
 Nec sitatis Sanctorum communicantes, & ab eis distantes. *Rom. 12.*
 Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim qui uerunt Angelis hospitio receptis. *Hebr. 13.*

SENTENTIAE PATRVM.

Disce Christiane, sine discriminatione exhibere hospitium forte cui domum clauderis, cui humanitatem negaueris. *Aug. contra hereses.*
 Obsecutus Loth angelis, tanquam peregrinis, comendat hospitalitatis liberatus periculo ciuitatis, & temporale mundum & æternum consecutus est premium. *Ibid.*
 Hospitalitatis officio ad Christi cognitionem ueritas. *Quæst. Euange.*
 Tanta est apud Deum hospitalitatis gratia, vt ne propter aquæ frigiditatem præmissis remunerationis immunitatem Abraham Deum recipit hospitio, dum hospites uenit Loth angelos recepit: unde scis an tu quam hospitium accipias Christum, licet in hospite Christus sit, quia Christus pere esse uisus ipse aut Hospes tui, & c. *Ambr. de Off.*
 Est publica species humanitatis, vt peregrinus in hospitio gear: suscipitur officio, vt patet aduenientium inuoluntate. *13.*
 Ut humanitati, intum hospitio recipiat non habet, & egenum sine cæto inducat in domum suam: ut ter bona Christi, quæ ei largita sunt bonitate Christi, maiorem diligit Christus, sine murmure tributa pauperum, si in suo pass.

Hospes per famam eligendus est populi, & in dicitur ne prædicationis dignitas suscipiens infamia deturperetur. *per Marti.*
 Mos est apostolica Sedis, ordinato Episcopo præfatus, vt de omni stipendio quod accedit, quatuor decimas detur. Vna videlicet Episcopo ac familiaribus eius propter sustentationem, altera clero: tertia vero pro pauperibus Ecclesiæ reparandis. *Greg. Angelorum episc. 8. h. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Qualem mercedem habet, qui propter Deum peregrinatum, tantam habet qui suscipit peregrinatum, & sunt ambo hospitalitatis gratiam recipiunt, & qui propter Deum laborant. *sup. Marti.*
 Praeferebat Sanctus Loth domus suæ ueracitatem, gratiam, etiam apud barbaras gentes inuoluntatem. *sup. Marti.*
 Ille homo dicitur esse humanus, qui se exhibet esse hospitem, & maxime hospitio suscipi hominem. *Aug. de ciuitate Dei. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Quoniam quicquid habent Clerici pauperum est, & lorum omnibus debent esse communes, suscipiunt pauperes & hospitium inuigilare debent. *idem.*

POETICAE SENTENTIAE.

Virgil in A. Eneid.

Iupiter hospitibus nam te dare iura loquatur.
 Hom. in Odyssæa.
Αἰετὸς ἴσθ' ἄλλοις τῶν ἐπιεικῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

is ædibus, quas dono à Venetis maiores eius acceperant, exceperunt: publicoque ære tota eius familia, ipseque ad alendam donatus est. *Egmat. lib. 4. c. 2.*

Cum *Mardonius à Xerxe* Perfarum rege in Græcia relictus, cum exercitu Thebisageret, Attaginus Phrynonis filius Thebanus, conuiuium magnifice apparato, Mardonium ipsum & Perfarum honoratissimos quinquaginta inuitauit, cum quinquaginta Thebanis, & in singulis lectis alternos, Perfarum & Thebanum, discumbere fecit. *Herodot. li. 9.*

Lucham scimus Laconem nulla re celebrem aliam in Græcia euasisse, quam quod ludis in Gymnicis esset solitus cæna excipere peregrinos. *Plut. in Cimone.*

Apud *Lucanos* lege cautum erat ut si quis sole occidente diuertentes hospites, notos ignotusue domo arceret, *maximè* teneretur, multumque eo nomine pendere cogetur. *Alex. and. ab Alex. and. li. 4. ca. 10. ex A Eliano li. 4. Sar. hisfor. & Heraclit. Font.*

Carolus, Gothorum & Sueonum antiquus Rex. inter maximas leges constituit: ut Gothi ac Sueci inter se, & maxime in omnes aduenas & peregrinos hospitalitatem obseruarent, summumque nefas ducerent, quicumque vitibus recto arceret: quod si quis facere tentasset, & idoneis rebus ter negasse hospitium conuictus fuisset, immisso igne ædes eius comburi iussit: ut domibus propriis iuste priuaretur, qui eorum usum inhumanè denegasset. Hinc ergo deductum puto, quod vix alibi in tota Europa promptior liberaliorque hospitalitas, quam apud Sueones & Gothos hodie inueniatur. *Iouan. Magnus. li. 4. c. 2.*

Hostis. Hostes.

q BIBLICI LOCI.

Hostis: *ἄσπιλος* Gr. *Tsar* Hebr. i. Angustator, oppressor: à verbo *Tsarar*, Angustauit, afflixi, tribulauit, constringit, cōpressit. Hostes hominis, domestici eius, *Matth. 10. 36.* Hostes Præconum verbi Dei puniuntur, *Ier. 20. 11.* Hostes veritatis nihil proficiunt, *Iohan. 12. 19.* Hostibus suis vindictam retribuit Deus, *Deut. 33. 43.* Hostibus tradit Deus inobedientes. *28. 25.*

q PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Qui calumniam tuetur, bonorum hostis est natura & genere nisi quis fycophantæ & improbi semen & radicem velut agricola putat oportere relinquendam esse in vrbe. *Ex oratio. 1. contra Aristogit.*

Qui ea quibus ego capiar agit & parat, hic mihi hostis est, et si nondum feriat neque iaculetur. *Ex orat. 3. contra Philip.*

Armis hostes vincendi sunt, & in his est salus Reip. *Ex or. de ordi. ciuit.*

Fieri non potest, ut externos hostes vincatis, nisi animaduertitis in domesticos hostes & intestinos, illius ministros: verum necesse est incurrentes in hos vt scopulos serius occurrere illis. *Ex orat. de rebus Cher.*

Hostes non diuitiis, sed virtute vincuntur, quæ virtutes debilitari potius, quam augeri diuitiis solent: non auro, argenteo,ue mucrone opus est, sed ferro. *Bes. Cur d. in calum. Plat. 4. c. 14.*

Hostes si ex mente & ore expellemus, naturam imitabimur, quæ contrariū suum à se expellit: Sic Plato de inimicis nec obloquebatur, nec etiam cogitabat. *Tit. Plat. lib. 6.*

Hostem nullum qui interfecisset, apud Macedones capistro cingebatur, & apud Scythas non hecbar paternam viam latam acciperet. *Arist. Polit. 7. c. 2.*

H O S T E S.

Bona malaque hostium ex propinquo ingressus fines aspicias. *Linus Decad. 3. li. 8.*

Nihil in hostibus, præsertim barbaris, tam cauendum, quam dolos, perfidiam, & deceptionem. Itaque nihil est quo facilius aut melius se ruere ac defendere ab iis duces & milites possint, quam diffidentia & incredulitas. *Polyanus, Strab. ag. lib. 7.*

Qui vnum hostem sponte suscipit, multos inuius habet. Amici singuli in periculis, hostes gregatim occurrunt. *P. Aemyl. libro primo.*

Non est difficile contundere ferociam hostis, qui abiecta iusti prælii spe latebras captat & furtis insidiarum nititur. *Idem, libro secundo.*

Nec temere contemnere hostes, nec eos demisse nimis ac perditè timere oportet. *P. Iouius, hisfor. li. 3.*

Quæ plerisque ardua videntur, opinione omnium faciliora euadunt: conatusque hostium maiore aliquanto cum voluptate quam periculo militum nostrorum penitus eliduntur. *P. Iouius, hisfor. li. 3.*

Hostes qui nostræ tantum externæ inordinationi confisi contra nos veniunt, vbi se spe frustratos esse censerint, facile pugnam

detrectent. Multitudo vero qua se illi timeri putant, conspicienda, *Procop. de bel. Pers. li. 1.*

Nemo hostes contemnendos idcirco ducat, quod sint inferiores, vel quia cum deuitis sit detrectandus, qui fracti iam animo sint. Multi namque hostes decepti, se ipsos sepius tetelèrunt, & dum imperatores occidunt, partem iam vires dissolutam potuerunt. Non minus male gestæ vires solent egregium aliquod hostem ad optima quæque & maxima aduentum compellere. *Gorb. li. 3.*

Æstus, frigus, cibi, potus, somnus & labores commesse cum ferus debent: sed ita tamen hæc curiose vitamus, vt enitumur in his primum potiores ipsi hostes, vero scientiæ atque exercitationis nihil omnino contemnere: his debemus, quos & operarios nostros & veteranos habemus: sed hinc exercitus nos superiores ipsi esse debent adeo scire Deum hominibus hæc liberatus beatiorum ta demonstret. Et quemadmodum ipsi ad demerendum ipsos nunquam ab armis delitui oportet: adeo quædam inia quæcunque velint maxime propria esse, quæ ab armis abint. *Xenoph. de inst. Cyri lib. 3.*

Iniquo atque infelici loco hostem adorti, nihil aliud feras exagitate, atque ipsa vltimo saluti dixerime, et tate: vltima siquidem necessitas in rabiem veritatem, que, qui penitus de vita desperent, ex timidis loquentibus. *P. Iouius. li. 2. hisfor.*

Tunc aliquis maxime nocet hostibus, quando eum maxime, intelligit eos metuere inferi. Credibile est, ut ab hoste pericula & maxime intelligere & metuere. Tunc hostes non modo decipi iuste post Agellum, etiam gloriam ei rei, & cum voluptate lucrum comitari. *Plautus, gest. lib. 4.*

Magis metuunt homines illos hostes, qui priores regere, aut certe qui ostendunt, si lacessit fuerint, sed pugnam paratissimos, quia illi se per periculum, anseps, dent. *Thucyd. li. 6.*

Quum Cyrus de Assiris suis fugatis persequendo, et in bellum, Cyaxares in hunc modum respondit, inter homines, quos mihi Cyre, eos Perfas maxime hoc mediant, vt nulli prope tibi additi sitis, equidem & videndo & audiendo cogunt, osti ro multo magis conduceri videtur, vt maxime quis vult succumbat. Quid vero voluptatem hominum materiam auerit, quam fortuna prospera, quæ hoc tempore nobis, ergo, quum res nobis secundæ sint, temperanter habemus, fortasse possimus, ut si nulla esset, sed felicitate agere, Sin eius nulla nos capere, tamen de persequi conabimur: videte ne idem nobis accidat, quod multis in mari dicitur, vt elati fortuna prospera facere nolent, donec interirent. Multos videmus adeptos, dum alteram expectent, priorem quoque hostes fugientes nobis pauciores forent, fortasse maiores persequi. Nunc vero confidere velim, cum parte nos omnes prælio congressi viderimus. Ceterum fuerunt, quos si ad pugnam non cogemus, & multorum ignari, propter imperitiam & animi molliorem animaduertent, nihil se minus in periculo fore, si se sublitat: vide ne cogamus eos, vt præter animi ferocitatem se gerant. Nam scire debes, non tam illorum vobis, piundi te cupidum esse, quam ipsi seruandi sunt, cupisyluestres cogitato, posteaquam vix sunt, cum multæ multæ sint numero. Sin quis natos venter, non iam vna quidem sic, fugit: sed cum qui capere conatur, multum quidem intra munitionem oculi, potestatem nobis pugnandi cum tanto ipsorum numero, quanto nobis. At si lata in planitie cum ipsis congregiemur, speramus partem nobis à fronte oblitere, partim ab latere videro, partim denique à tergo: vide ne cuique nostrorum culis & manibus sit opus. Præterea nolim nostrum militum hilaritati se dedisse video, abductos ad periculum. *Xen. de inst. Cy. 4.*

Barbaros haud nimium metuite, cogitantes (impudens) quod prius cum Macedonibus qui pars eorum hostis: & sicut ego conieciuram facio atque aliorum de hostibus, non vique adeo formidabiles fore consilio, quam ipsa infirma sunt apud hostes, & tamen opinantur, quod horis, atque formidanda esse videntur: cum accedat ploratio, & experientia, animi eorum, qui ut cum hostibus dim est magis confirmantur. Quibus vero inter res, his fortasse hostes ignari audacius congregiantur. Sed respectu, terribiles, & clamoris magnitudine inobediens iam inanis armorum vibratio atque inter se commotio speciem quandam comminationis: sed ad comminationem non resistitibus non pari animo præditi sunt. Neque dines seruat, nec verentur locum (suum in acie) vt

... et fuga atque congressio cum hoste eandem virtutis opi-
 ... que gloria foritur: ita fit vt non spectetur vera virtus,
 ... gloria maneant. Pugna vero, penes quam sunt omnia, praer-
 ... potest occasionem honeste defendendae salutis cui-
 ... istam strepitum sine periculo suo hostem terrere tutius ex-
 ... quam conferre manum: nisi enim ita putarent, potius o-
 ... terribis istis manu rem gererent. Manifeste quicquid est
 ... gentili, vel terroris, id ante pugnam effunditur, quod si ad
 ... teras, non magni momenti est, visu vero atque auditu ho-
 ... atque perturbat. Hanc primam coitionem & impetum
 ... si sustinebitis, & seruat ordinibus (cum erit occasio)
 ... vos subducitur facile in locum tutum poteritis vos recipere
 ... postea intelligetis quod talis quodammodo procul expectationem virum
 ... tantummodo procul expectationem virum
 ... minacibus terroribus offentare solet: Si quis vero
 ... ac fugit, tunc exto celeritate pedum in insequendo vires
 ... *Tacit. lib. 4.*
 ... in hoste despiciatur: quem spreueris valentorem negli-
 ... *Cott. lib. 5.*
 ... nec in incurfu consecrandus hostis vagus. *Tacit.*
 ... *lib. 4.*
 ... hostis vincitur solus qui cadit in acie, pondere armo-
 ... & virum: sed multo tutius, etiam turba tacente,
 ... voluntarius qui sentit expertus, nec fortitudi-
 ... nec leuitatem, nec leuitatem in supplicem animos desce. *Amm.*
 ... *lib. 4.*
 ... quibus placet promptius exequitur, iure pro hoste
 ... siue praesens sit, siue vna militiam faciat, siue suae
 ... quam proximum. *Ag. lib. 1.4.*
 ... hostis salubria tutaque consilia aduersariis aliquando
 ... *Ag. lib. 1.4.*
 ... contemptus hostis creuentum certamen edidit, & inelyti
 ... perleui momento victi sunt. *Liu. Decad. 3. l. 1.*
 ... Theodori Laecaris ad bellum appa-
 ... accepit animi huius expeditionis famam nunc pro somnio
 ... impetus celeritatem leuitati ac cle-
 ... Tamen res non negligenda visa est: quod exigui
 ... ingens periculum interdum peperisset: &
 ... festinatione saepe magnos exercitus ob-
 ... neglectum, superasset. *Niceph. Gregor. hist.*
 ... *lib. 1.*

¶ APOPTHEGMA TA.

... ad saltem hominibus opus esse dicebat, aut fides a-
 ... acerbis inimicis: eo quod illi monent, hi redarguant.
 ... *lib. 6. l. 1.*
 ... Atheniensis, frequenter dicere solebat,
 ... semper obseruandos esse, quod hi primum omni-
 ... delinquas. In hoc igitur vtiliores sunt nobis
 ... noster, veritate nostra cognoscamus & cognita corrigamus.
 ... *lib. 6. l. 1.*
 ... Cleomenis, qui inter-
 ... oporteret bonum regem facere? respondit, amicis
 ... vero male. At quanto praestantius, ait, amicis
 ... reddere, & ex inimicis reddere amicos? *Plur.*
 ... postquam a duerlam factionem superasset, qui-
 ... omnes diuerse factionis vrbe pellendos, ne-
 ... veteri, ne omnibus inimicis ad vnum e-
 ... eiliter diffidia. Sentiens, sic esse multorum
 ... in quos natus malitiam exerceant,
 ... *Erast. apoph.*
 ... prudentis cordatque viri, etiam ab ini-
 ... capere. Vulgatum est, neque solem, neque a-
 ... hominibus, quam amicos.
 ... periti medici ex be-
 ... quaedam remedia colligunt, ita ex
 ... quod vertat in suum bonum.
 ... *lib. 1. apoph.*
 ... Imperatores esse dicebat, qui res hostium no-
 ... *Strob. lib. 5.*
 ... interrogatus, quomodo oporteret hostes aggredi?
 ... aut aperte, aut per insidias, *Strob. lib. 5.*
 ... Neque vel amicis (inquit) beneficium maius praer-
 ... si inimicis ipsis esse videaris: vel magis hosti-
 ... quam si amicitiam ipsorum simules. *Strob.*
 ... *lib. 5.*
 ... Samnitibus consulantibus quid de legioni-
 ... Caudinas inelusis fieri deberet: Heren-
 ... vi inuoluntate dimitterentur. Postero die eadem
 ... respondit, ad vnum vsque delendas. Sentiens, aut
 ... demerendos hostes, aut irreparabili
 ... Neutrum insequutus est exer-
 ... millos, contumelia magis illos in te prouoca-

Agefilau Rex, cum edixisset vt captiui nudi venderentur. La-
 phyropola, quorum munus erat res praedatitias diuendere, quod
 erant iussi faciebant, ac vestium quidem, quoniam iuxta barbari-
 cum morem erant splendida, multiq; pretii, complures extiterunt
 emptores: ceterum ipsa corpora candida, prorsusq; tenera ac deli-
 cata, nec quicquam virile praeseferentia (quippe in vmbra, otio
 ac voluptatibus educata) adeo concupiuit emere, vt deriderent et-
 iam hoc mercium genus; velut inutilium, nec vilius omnino pretii.
 Id animaduertens Agefilau qui auctori praesidebat, & hunc
 casum torfit ad animandos ad fortitudinem milites: Haec, inquit,
 sunt pro quibus pugnatis (ornamenta captiuorum ostendens) hi
 quibus cum pugnatis: nuda captiuorum corpora demonstrans.
 Duplici nimirum argumento addidit suis animos, amplissima spe
 praemiorum, & hostium imbellium extremo contemptu. *Plur. in*
Lacon.

Anonymus Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spar-
 tam iter? Refert, inquit, qualis eo detendas. Nam leones illic e-
 untes plorant, lepores autem in vmbra aculis venantur, significauit,
 ferocibus ac violentis esse tutum proficisci Spartam, nec mollibus
 & effeminatis: quod hostium animo illic proficiscentes male acci-
 perentur a fortibus, delicatos homines illic non sinerent lasciuire
 in tenebris. *Plur. in Lacon.*

Antigonus quum in paruulo quodam castello Graeci obside-
 rentur, ac fiducia loci contemnentis hostes, multa in deforma-
 tionem Antigoni iocarentur, & nunc staturam humilem,
 nunc collum natum denudent: Gaudeo, inquit, & aliquid
 boni spero quando in castris meis Silenum habeo. Cum hos dica-
 ces fame domuisset, quod captus facere mos est, videlicet vt qui
 bello sunt viles in cohortes deserviantur, ceteri praerogio sub-
 iiciantur: negauit se vel id facturum fuisse, nisi expediret his do-
 minum habere, qui tam malam haberent linguam. *Plur. arch. &*
Seneca.

Cicero post Pharsalicum confictum, cum fugisset Pompe-
 ius, Nonius quidam dicebat septem adhuc aquilas superesse,
 proinde bono animo essent hortabatur: Recte, inquit Cicero,
 hortaretis, si nobis cum grauius bellum esset. At ille aquilas dixit,
 vela Romana aquis insignita. *Plur. arch. in Roman. apoph.*
theognis.

Romani cum in pugna Tigranem, hostium peditum centum
 millia trucidassent, paucis equitum fuga seruatis & ex ipsis non
 amplius centum essent vulnerati, interiecti quinque dicebat, te-
 se erubescere, quod in tam vilia mancipia strinxissent ferrum. *Plur.*
in Rom. apoph.

Socrates cum Crecesum interrogasset, quid esset maximum & pre-
 tiosissimum ex regno coniectus? illeq; respondit, vt hostes vli-
 cisceretur, amicos beneficio afficeret: Multo, inquit, melius fecis-
 ses, & illos tibi amicos afficisses. *Max. form. 6.*

Agefilau volebat admonete milites suos, ne captiuos vt faci-
 norosos cruciarent, sed vt homines seruarent. Infantibus etiam
 in bello captis prouidit, vt in vnum locum comportarentur, ne
 mutatis castris relicti perirent. Eandem curam impendit seni-
 bus captiuis, ne quoniam sequi non possent, a canibus lupisque
 discerperentur. Haec autem humanitas illi non solum aliorum,
 verum etiam captiuorum miram beneuolentiam concitauit. Et
 nunc homines sibi videntur, qui trucidatis manibus ac seni-
 bus, eam aetatem abducunt, quae vel libidini apta est, vel labori,
 vel ytrique. Quo progressa est immanis illa feritas. *Plur. in Lacon.*
apoph. begm.

Ariston, cum ex quodam audiuisset, amicis beneficiendum,
 inimicis autem maleficiendum esse: imo, inquit, praestantius
 est amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos. *Plur.*
archib.

Xerxes cum Graecorum exploratores in exercitu suo deprehen-
 disset, nullo malo affectu, sed circumduxit, vt omnem viderent
 exercitum, & illatos dimisit. Noluit vir bellicosissimus crudeli-
 ter grassari in hostes perniciosissimos, quos non tam manu, quam
 beneuolentia & clementia vincere cupiebat. *Plur. in Reg. & im-*
per. apoph.

Paulus Aemilius, Perseo se ad victoris pedes abiicienti: vo-
 cesque degeneres emittenti: Cur, inquit, fortunam crimine li-
 beras, sic te gerens, vt superiore etiam fortuna videaris indig-
 nous? Cur meam dedecoras victoriam, ac rerum a me gestarum
 gloriam obscuras, tam abiectum te demonstrans, vt indignus appa-
 reas, quem populus Romanorum haberet hostem? *Plur. arch. in*
eu. vita.

Fabius Maximus dicebat absurdum videri, si cum equos &
 canes venaticos familiaritate ciboque cicuremus, potius quam
 catenis ac verberibus, homines feroces animo non humanitate
 ac beneficiis bonis concitemus, sed asperiores in illos simus quam
 agricolae sunt in caprificos ac malos syluestres & oleastro, qui has
 non protinus excidunt, sed incisione docent mitescere. *Plur. arch. in*
Rom. apoph.

Fabricio iam consuli misit epistolam Pyrrhi medicus, qua
 promittebat se regem veneno necaturum si iuberet. At eam epi-
 stolam, auctore non prodito, ad Pyrrhum remisit: iubens illum
 ubi caueri qui pessimus esset iudex cum amicorum tum ho-

Hum. Sentiens, cum habere pro hostibus eos quos amplecti debebat, si satis nouisset: & hos pro amicis ducere, qui peius illi uellent quam hostes. *Plut. in Rom. apoph.*

Sigismundus Imper. Laurentius Hungariz Palatinus, cum diceret imprudenter agere Sigismundum Imperatorem qui victis hostibus non solum vitam & opes relinqueret, sed etiam eos inter amicos reciperet, extolleretq. Tibi, inquit Sigismundus, uideatur uile inimicum occidere, dum parco: & amicum facio dum extollo. Offendit autem, pulchrius esse benefaciendo, quam potentia inimicos vincere. *An. Syl. lib. 3. commentariorum de reb. gest. Alphonfi.*

Alphonfus Aragonum rex cum expugnatis urbibus, humaniter hostes omnes dimittendos mandasset, reprehensus à suis ducibus qui omnes interficiendos putabant, respondit. Nihil aduersariorum animos flectere atq. conciliare, quam placabilitatis & mansuetudinis nomen. *Panorm. lib. 3. de rebus gestis. Alphonfi.*

Idem cum Caietam urbem obsideret, coacti sunt oppidani ob famem, qua grauior vexabantur, ad bellum inuiles & ciuitate expellere, in quos cum incidisset rex, adhortatus, ut ferro trucidaret omnes. Nequaquam, inquit, bellum contra puellas, foeminas, senes, ac innocentem susceperis: sed contra viros armatos, de victoria manu nobiscum concertantes. Et sic perpercit in bellum, atque hostibus ciuitate pulsa ob famem Alphonsum sane, & Agessilaum, qui similem pietatem hosti praestitit, nostra tempora desiderarent. Si quidem nunc de magno gloriantur animi fortitudine, qui trucidatis infantibus, ac senibus, eam aetate abducunt, quae uel libidini apta est, uel labori, uel trique. *Alphonfi dictum recitat Panorm. lib. 3. de reb. gest. Alphonfi.*

Agessilaus, cum aduersus Thisaphernem hominum foedifragum belligaret, eiusque urbes quam plurimas variis insidiis ac dolis cepisset, amicis dixit: Foedera quidem violare, praeter causam impium est: ceterum hostibus imponere, non modo iustum est, ac laude dignum, uerum etiam & iucundum & lacrosum. Nec enim turpe putauit, dolis in illum uti qui uiolator foedere, periurio se felisset & Deos & homines. *Plut. in Lacon.*

Anonymus. Apud Spartanos cum in laetandis genere, quod chirapiam appellant, is qui collum alterius yrgebat, frustra praeterquam legem palaestra pulsaret, uinique & in terram detraheret posteaquam corporis uiribus destrueretur, qui in herenti cedere cogebatur, brachium uirgentis momordit, cum quae alter diceret, Mores o Lacon, foeminarum more? Non, inquit, sed more leonum. Ut solerter obiectam ignauiam detorfit in laudem fortitudinis. Nullum enim probum apud illos detestabilius, qui praeter ius certaminis yrgebatur à victo. *Plut. in Lacon.*

Agis. Cuidam consulenti Agidem regem, ut hostibus fugientibus daret transitum: Et quomodo, inquit, pugnamus cum his, qui ob fortitudinem manent, si non pugnamus cum fugientibus? Existimabat uir animosus, aduersus hostes nullam praeter eundam occasionem. *Plut. in apoph.*

Vide Bellum.

Humanitas.

DEINITIO ET ETYMOLOG.

HUMANITAS, Graece φιλανθρωπία, ἡ, & φιανθρωπος, ἡ, ὁ, humanus dicitur. Hebr. *Humanah*, ab *Hanau*, id est manū, lenis, modestus, mitis. Sumitur autem humanitas tripliciter, scilicet pro natura hominis, & pro uirtute, quae consistit in exteriori subuentione condescendendo defectibus aliorum, secundum *B. Thom. sup. epist. Paul. ad Tit. 3. col. 3. in.* Humanitas praeterea significat eruditionem atque institutionem in bonas artes, quas qui sinceriter cupiunt & assequuntur, hi sunt maxime humani, quare & artes libérales humanitatis studia appellata sunt. Nam huius scientiae disciplina, ex uniuersis animalibus soli homini data est. Ab homine ueniunt humanus & humanitas.

Humanum proprie dicitur quod hominis est, & ad hominem spectat. Et quia homo inter omnia animalia morti obnoxia maxime mitis est, idcirco humanus pro facili, & spectabili ponitur: unde humanitas dicitur, quam Graeci *φιανθρωπία* uocant, quasi amorem in homines.

Humanitas Graecis *φιανθρωπία*, est, qua animi humana id natura postulante, erga omnes iuuandos, aliqua in re commouetur, praesertim, si quos uideant calamitosos: Contra autem inhumanitas, seuitolentia.

Humanitas est affectio amicitiae hominum conciliatrix, habitus hominis beneficis, gratiarum redditio, gratitudo benefica. *Speusipp. de Plat. de fin.*

Humanitas non solum est qualitas, sed tantum qualitate perficitur. *Boet. in praedecan.*

Humanum genus solum exiit, quod rebus non ponere. *idem ibid.*

Humanitas ex singulorum hominum collecta, quodammodo redigitur intelligentiam, atque uirtutem. *Lorph.*

LOCUS BIBLICUS

Humanitas commendatur, *Deut. 25. 3. Erat. 2. 1. Iacob. 2. 13.*

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE

Homines ad Deos nulla re propius accedunt quam inuicibus dando. *pro Ligario.*

Nihil est tam regium, tam liberale, tamque maius opem ferre supplicibus, excitare aethlicos, dare salutem ruculis homines, *de Orat.*

Nihil est tam deformis, quam ad summum impetum naturae adiungere. *Ad Q. Erat. Epist. 2.*

Recte praecipere uidentur qui momentaneos quosque tanto nos summis uis geramus. *Offic.*

Qui plus propter uirtutem, nobilitatemque possunt quantum possunt, debent ostendere. *pro Quir.*

In bonis fortune summa laus est, non extulisse, non fuisse insolentem in pecunia: non se perterritum abundantiam formidare, ut opes & copia, non facerent ac libidini, sed bonitatis, ac moderationis facilius dedit. *de Orat.*

Nihil est laudabilius, nihil magno & praecore uirtutis, ac liberalitate & clementia, quae ita probanda est, ut aduersus causam seueritas, sine qua administrari ciuitas non potest.

In rebus prosperis, & ad voluptatem nostram non aduersas, licet secundas res immoderate ferre, uirtutis quoque est aequalitas in omni uita, & idem tempore uirtutis. *Offic.*

Omnibus est odio crudelitas, & amor pietas & clemens. *Cassio Famul. lib. 5.*

Est hominum naturae maxime inimica crudelitas. *de Orat.*

Satis est homines imprudenter lapsos non erigere, manu iacentes: aut praecipitantes impellere, ceteri est uirtutis. *Kubir. Posthum.*

APHORISMATA

Agessilaus, Hydricus cum quendam conuictos in siluis humaniter ueniam pro captiua deprecasset, dum scribens: Si nihil peccauit, oro ut hominem dimittat, mihi dimitte: sed omnino dimitte. *hanc orationem*

lus est: culpam interdum condonare in gratiam bonitatis, humanitas est. *Plut. in apoph. Lacon.*

Xerxes & Arimani. Inter *Xerxes* Darius filium & fratrem, de regno erat contentio. Itaque quum *Xerxes* uictus, fratrem ex *Arthriano* regione delectum, *Xerxes* nera, & is quibus ea praedat perire daret, iustitiamque li dicerent. His in praesentia honorat fratrem, *Xerxes* si rex fuerit declaratus, eris apud ipsum omnium praesentia manitate delinitus *Arthriano* contentiosem remittit, gnui adepto protinus adorationis honorem exhibuit, dema imposuit. *Xerxes* autem illi proximum ad *Arthriano*

Eras lib. 5. *apoph.*

Philippus filium *Alexandrum* admonere solent, ut cecidit comiter haberet conuictum, *Philippus* beneuolentia uires ac robur sibi parans, dum locum te esse humanum, prudenter colligens, ut nulli itabiliter impertum, quam ciuium beneuolentia, num esse iam regnum administrant, erga quosque num, non solum quod regia potestas opponit *Quere* certum quod Republica non possit esse incedens, supplicis coereantur, Regibus enim haec uires humanitas erga ciues, ut interim regum caetera tem. Nam inuodica bonitas saepe contentum *Philippus*

Turbo, quum adhuc nihil aliud esset quam ceterum praefectos à *Caesare* uocaretur in consilium: *Turbo* *Caesari*, exclusi praefectis cum centum uoce agere. *Eras* *apoph.*

Anonymus. Quidam uident *Fauonium*, quum famuli, *Pompeio* per omnia inferuicent, *Florus* nem, pronuntiauit Graecum uersiculum.

Id est.

Clarus uir *de est decorum, quid sit.*

Eras lib. 6. *apoph. ex Plut.*

Florus, *Traiani* imperatoris uxor, cum post *Traianum*

versicul. 8. David. 1. Sam. 30. versicul. 11. Sobi, Machir, & Berzellai...

PROFANA EXEMPLA.

Homines agrestes & faxis, stipitibus, atque feris potius, quam hominibus similes, poetarum fabulis occasionem dederunt...

Alcibiades cum antea fuisset ferax & insolens, ex Socratis familiaritate, cuius singularem integritatem inspiciebat, coepit esse mansuetus ac modestus.

Plutarchus in Numa auctor est, Amyliorum familiam Romae...

Mithridatis Regis Ponti factum humanum & generosum, quo usus est cum Thoriadoracem Galatam, qui in ipsum conspiraverat...

FAAVLA.

Trabs & Boues.

Qui trabem boues trahebant, vnde lignum fieret, increpabantur ab illa, quod anhelantes in pigritia leno gradu incederent.

Subiicit fabula preceptum humanitatis, vt vereamur insultare miseris, cum fieri possit, vt nos tanto maior calamitas maneat.

Vide Clementia.

Humilitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Humilitas, Graece ταπεινότης, modestia, & ταπεινός, humilis dicitur.

Hebr. Schepel, à verbo Scheppel, humilis fuit, humiliatus est, quod cognationem habet cum verbo Palasch, volutus est in luto...

Est autem humilitas secundum Bernhardum de gradibus humilitatis Virtus qua verissima sui cognitione sibi ipsi quilibet vilescit.

Humilitas est ex intuitu propriae conditionis, & sui conditoris voluntaria mentis inclinatio, suo imo ordinabili ad suam conditionem.

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

SMILITVDINES.

Quemadmodum nescio quo pacto sit, vt quem se potius affectis, is non sentiat pecuniarum acceptarum...

Quemadmodum si inthes in scintillam ignis, excitas incendium, ita in rebus humanis, a-

Omni qui naufragio est proximus, & quanto naufragi audacius, ac omnis qui corpore est, circumspiciendus est corporis malis...

Vt aqua tepida inflammationes: Sic oratio humanitatis, iram restinguit.

Quemadmodum equi & canes venatici familiaritate ciboque utuntur potius quam ceteris & verberibus: Ita homines ferocissimi humanitate ac beneficiis potius quam asperitate, &

Cum natura hominis imbecillior sit, quam ceteris animalium, quoad perferendam vim temporum, vel ad resistendam naturae arcendas naturalibus munimentis...

Quemadmodum reus sententiae sparius absoluitur, & quicquid dubium est, humanitas inclinatur in melius: Sic a-

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quae estimatio-nem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

tem agnoscere & inhabitare affectat. Anselmus de similitudinib. 99. Humilitas, τωπεινωφροσυνη, est virtus, qua in timore Domini, agnoscences propriam infirmitatem, non superbumus, sed sincero

corde nos Deo, & in officiis nostre vocationis humiliter obediendis, & prestantia in penis & arumis obediendo alius honore debito subicimur.

¶ DIVISIO.

Humilitatis gradus, quibus opponuntur duodecim gradus superbia secundum Beatum Bernardum.

HUMILITATIS gradus securus	B. Benedictus in regula, sunt duodecim: quorum alia que pertinent.	Ad exteriora signa quorum aliqua consistunt in	Gestibus exterioribus.	1. Corde & corpore semper humilitatem ostendere defixis in terram aspectibus.	Quibus opponitur.	
		Verbis.	Factis.	2. Ut non sit facilis aut proptus in risum.		3. Ut pauca verba etiam rationalia loquatur, non clamosa voce.
				4. Traciturnitas & que ad interrogationem.		
Ad estimationem hominis suum defectum cognoscentis & secundum hoc habentur tres gradus.	6. Credere & pronuntiare se omnibus viliores.	7. Ad omnia indignam & inutilem se confiteri & credere.	8. Confessio peccatorum sanctorum.	9. Ut pro obedientia in duris & asperis patientiam amplectatur.	10. Ut cum obedientia subdat se maiori.	11. Ut voluntatem propriam non delectetur implere.
Ad appetitum qui refrenari debet ne immoderate tendat ad alia scilicet in propriam excellentiam, & secundum hoc est triplex gradus.	12. Ut Deum timeat, & memor sit omnium que precepit.	Ad radicem qua est reverentia Deo debita.				

Beatum Anselmum libro de Similitudinibus sunt septem quorum aliqui pertinent ad propria abiectionis

Opinionem. { Hominem se contempnere
Hoc non dolere.

Manifestationem. { Hoc confiteri.
Hoc persuadere.
Patienter sustinere hoc.

Voluntatem. { Pari contentum prohibere.
Hoc idem amari.

Glossam super Matth. cap. 23. Sic enim docet omnium iustitiam. { Sufficiens, scilicet subdere se maiori, & non profertur Abundans, scilicet subdere se aequali, nec profertur Perfecta, scilicet subdere se maiori, in quo est omnia iustitia.

¶ LOCI BIBLICI.

Humilitas Deo gratia est, Genes. 18. 27. & 29. 31. & 41. 40. Iudic. 6. 15. 1. Samuel. 1. 1. & c. & 2. 1. 8. & 7. 9. 10. 2. Samuel. 6. 16. 21. 2. Par. al. 12. 8. & 32. 26. & 33. 12. & 34. 26. Iudic. 4. 7. 11. & 9. 16. 1. Sal. 33. 19. 1. Tro. merb. 11. 2. & 16. 19. & 18. 12. & 22. 22. & 25. 7. & 29. 32. Eccles. 3. 19. & 7. 19. Esai. 37. 1. & 57. 15. & 65. 2. Ieremia. 1. 6. Iona. 3. 5. Matth. 3. 11. & 5. 3. & 8. 8. & 11. 2. 9. & 15. 15. & 18. 4. & 20. 26. & 21. 5. & 23. 7. 11. Marc. 9. 34. & 10. 43. Luca. 1. 48. & 9. 47. & 14. 9. 11. & 15. 19. & 18. 15. & 22. 26. 10. 13. 4. Act. 10. 26. Roman. 11. 20. & 12. 16. 1. Cor. 4. 6. & 15. 8. Ephes. 4. 2. Philip. 2. 3. Colos. 3. 12. Heb. 11. 24. Iacobi. 1. 9. & 4. 10. 1. Pet. 5. Apoc. 4. 10. & 19. 10. Humilitas commendatur. 2. Sam. 22. 28. 1. Par. 11. 2. 16. 19. & 25. 7. Esai. 66. 2. Soph. 2. 3. Matth. 11. 25. 29. & 18. 3. 4. & 19. 14. & 20. 2. & 23. 8. 11. Marc. 9. 35. & 10. 14. 8. & 18. 17. Luca. 9. 48. Rom. 12. 16. 1. Corin. 14. 20. Ephes. 4. 2. Philip. 4. 5. Colos. 3. 12. 1. Tim. 6. 11. Iac. 1. 9. 10. & 4. 6. 7. 10. 1. Pet. 3. 8. & 5. 5. 6.

Humilitas ancillae, Hebraeorum more, pro, Ancilla humilis

Luca 1. 48. seu abiectionis ancillae conditio.

SENTENTIAE BIBLICALI

Respicit Dominus in orationem humilium, & ceteros eorum. 1. Sal. 10. 1.

Domine non est exaltatum cor meum, neque exaltavi me: neque ambulavi in magnis, neque in superbia superbia mea.

In humilitate nostra memor fuit nostrum.

Melius est humiliari cum multis, quam cum paucis superbis. Prov. 16.

Superbum sequitur humilitas, & humilium sequitur exaltatio. 29.

Nardus mea dedit odorem suum. Cant. 1.

Humilia valde spiritum tuum, quoniam visibilis ignis & verpus. Eccl. 7.

quod est qui se nimium submittit multa humilitate: & est iu-
 stitiam faciem suam, & hinc se videre, quod ignoratum
 nobis iterum cum misericordia reddet, & vitam sic,
 vultu ipsos despicit propter leges eius. *Machabaeorum*
 pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.
 qui humiliavit, exaltabit. *Matth. 23.*
 Dilate a me, quia mitis sum, & humilis corde. 11.
 parvulos venire ad me, & nolite eos prohibere, talium est
 regnum caelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut par-
 vulum, hic maior vocabitur in regno caelorum. 18. & 19.
 qui per contentionem, neque per inanem gloriam, sed per hu-
 militatem, superet se sibi invidiam arbitrans. *Philipp. 2.*
 quisque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: &
 inter vos primus esse, sit vester servus. Sicut filius ho-
 minum venit ministrari, sed ministrare: & dare animam suam
 pro multis. *Matth. 20.*
 Vocatus me Magister & Domine, & bene dicitis: sum etenim
 servus pedes vestros, Dominus & Magister: & vos debetis aliter
 servare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmo-
 dum ego feci vobis, ita & vos faciatis. *Joan. 13.*
 qui se humiliavit in vobis quod & in Christo Iesu: qui cum in
 Deo esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo,
 sed se ipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudi-
 nem hominum factus, & habitu inuentus ut homo, humiliavit
 se factus obediens usque ad mortem, mortem autem
 propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen
 est super omnia nomina: ut in nomine Iesu omne genu fle-
 rit, caelestium, terrestrium, & infernarum, & omnis lingua
 confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris,
 & deus & coaequalis patri.

PARVM SENTENTIAE.
 monendi scholastici, ut humilitate induti Christiana,
 non coarctent, quos cognoverint morum vita ma-
 gnam verborum devitare, sed cordi casto linguam exerci-
 tum, non conferre audeant: quam etiam praesertim consue-
 re enim à iuvene & episcopo tot annorum à collega nec
 tantum paratus sum doceri, quomodo possint vel Deo,
 reddere rationem. *Augustinus ad Auxen-*
tem episcopum. & habetur 24. questione tertia, si habes de hac. 9.
 Cuiusmodi causa mentis, si non eras peccator ante-

quam menteris, mentiendo efficeris quod euitaras. *Augustinus*
de verbis Apostoli, & habetur 22. questione secunda, cum humi-
litaris.
 Quomodo est humilitas, ubi regnat fallitas? *idem.*
 Dilata me non mundum fabricare, non cuncta visibilia & inui-
 sibilia creare, non ipso mundo miracula facere, & mortuos susci-
 tare, sed quoniam mitis sum, & humilis corde. Cogitas magnam
 constituere fabricam celsitudinis, de fundamento prius cogita hu-
 militatis. *Augustinus de verbis Domini.*
 Omnes dicitur celsitudo, sed humilitas gradus est. Quid ten-
 dis pedem ultra te? Cadere vis, non ascendere, à gradu incipe &
 ascendisti. *Idem.*
 O medicinam omnibus consulentem, omnia tumencia comprimen-
 tem, omnia tabescentia reficientem, omnia superflua rescan-
 tem, omnia depravata corrigentem: Quae superbia sanari potest, si
 humilitate filii Dei non sanatur? Quae avaritia sanari potest, si pau-
 peritate filii Dei non sanatur? Quae iracundia sanari potest, si sapi-
 entia filii Dei non sanatur? *Idem.*
 Excelsa est patria, humilis est via. Ergo qui quaerit patriam, quid
 recusat viam? *Augustinus ad Dioscorum.*
 O sancta venerabilisque humilitas, tu Dei filium descendere
 fecisti in vterum sanctae Mariae virginis: Tu eum fecisti inuolui
 vilibus pannis, ut nos indueret virtutum ornamentis. Tu eum
 circumdixisti in carne, ut nos circumdederet in mente. Tu eum
 corporaliter flagellasti, ut nos à flagello peccati liberaret. Tu eum
 coronasti spinis, ut nos coronaret iuis aeternis rosis. Tu eum in-
 firmare fecisti, qui medicus cunctorum erat, solo verbo sanans
 omnia: & vniuersa, vniuersos sanaret. *Augustinus in sermone de*
superbia.
 Cum omnis creatura, aut par, aut inferior sit nobis: inferiore
 vtendum est propter Deum, pari autem fruendum est, in Deo. *Aug-*
ustinus de Trinitate l. 1.
 Magis cogitare debetis quid vobis desit, quam quid vobis adsit.
 Quod habes, caue ne perdas. Quod nondum habes supplica ut ha-
 beams. In quantis sis minor, est considerandum, non in quantis sis
 maior. Si enim cogitas quantum praecessisti alterum, time timo-
 rem. Si vero cogitas quantum tibi deest, ingemiscis. Curaris, hu-
 milis si eris, tutior, ambulabis, non precipitaberis. *Augustinus*
super Matth. serm. 59.
 Supra te Deus, infra te pecora. Agnosce eum qui supra te est, ut
 agnoscant te quae infra te sunt. Ideoque dum Daniel agnouisset
 supra se Deum, agnouerunt eum supra se leones. *Augustinus super*
epist. ioh. c. 8.
 Laudabilior est animus, cui nota est infirmitas propria, quam
 qui ea non respecta, merita mundi, vias siderum, fundamenta ter-
 rarum, & fastigia caelorum scrutaretur. *Augustinus in proemio 9.*
lib. de Trinit.
 Cogitas magnam constituere fabricam celsitudinis? de funda-
 mento prius cogita humilitatis. *Augustinus de verbis Domini.*
 Humilitatem sequere, non qua ostenditur, aut simulatur gestu
 corporis, aut fracta voce verborum, sed qua puro cordis affectu
 exprimitur. Aliud est enim virtutem habere, aliud virtutis simili-
 tudinem. *Hieronymus ad Celantianam.*
 Haec in omnibus sola perfectio, suae imperfectionis cognitio.
Hieron. epistola ad Crispinianum.
 Vilis tunica contemptum seculi probat, ita duntaxat, ut animus
 non tumeat, nec habitus sermoque dissentiant. *Hieron. epistola ad*
Rosicium.
 Immundus est autem apud Deum omnis, qui exultat cor suum,
 & qui paululum fugerant à peccatis, ad suum reuertuntur erro-
 rem. *Idem.*
 Multi humilitatis vmbra, veritatem pauci sectantur. *Hieron-*
ymus epist. 27.
 Avertantur omnia signa verborum, cessent simulati gestus,
 virum humilem patientia ostendit. *Idem.*
 Plus est animum deposuisse quam cultum, difficilius arrogan-
 tia, quam auro caremus, aut gemmis. *Hieronymus, Epistola na-*
magisima.
 Qui paupertate contentus est, non est contentus iniuria. Et
 qui potest ferre verberum poenas, exagitur verbo contume-
 liae. Et qui potest administrationes contemnere, dolet sibi ali-
 quem honorificentiae esse praetatum. Grande est in hominibus,
 tenere humilitatis mensuram. *Ambrosius super Lucam libro se-*
ptimo.
 Bona humilitas nihil appetendo, totum quod contemnit adipi-
 scitur. *Idem.*
 Nihil excelsius humilitate, qua quasi semper superior
 nescit extolli, quia nemo id affectat, quod infra se iudicat.
Idem.
 Tanto quisque debere esse humilior atque ad seruiendum prom-
 ptior ex munere, quanto se obligatiorem conspiciat in reddenda
 ratione. *Gregorius homilia 9. super Euang. Matth. 22. Dedit quis-*
que talentum.
 Tunc nosmetipsos abnegamus, cum mutamus quod per ve-
 ritatem fuimus, & ad hoc nimirum, quo per nouitatem voca-
 mur.

Nisi a semetipso quis deficiat, ad eum qui supra se est, non appropinquat. *Gregorius super Euang. homil. 3. super illud. Matth. 16. Qui vult venire post me.*

Semetipsum abnegat, qui mutatus in meliora, incipit esse quod non erat, & desinet esse quod erat. *Gregorius super Ezechielem. homil. 10.*

Admonendi sunt subditi, ne plusquam expedit sint subiecti, ne cum student plus, quam necesse est, hominibus subici, compellantur vita eorum venerari. *Gregorius & hab. secund. questione 7. Admonendi.*

Intuendum vero est, quia hostis noster tot nos iaculis percudit, quot tentationibus affligit. Quotidie namque in acie stamus, quotidie tela tentationum eius excipimus. Sed nos contra illum iacula mittimus, & confossum tribulationibus, humiliare spondemus. *Gregor. lib. 1. Moral.*

Quia origo virtutum in nobis est humilitas, illa veraciter pululat, quae in radice propria, id est, in charitate pedurat, a qua nimisum si abscinditur, arefcit: quia viuificantes se in intinis, humorem charitatis perdit. *Gregor. 27. Moral.*

Qui humilitatem, quae est mater virtutum, nesciunt, usum sui perdunt laboris. Et si quae bona sunt, quae operari videantur, quia surgentis fabricae obuia celsitudo non figitur, quae nequaquam per fundamenti fortitudinem in petra solidatur. Solum igitur ruinae crefcit quod edificat, quia ante molem fabricae humilitatis fundamenta non procurant. *Idem.*

Tanto quis fit vilior Deo, quanto pretiosior sibi. Tanto pretiosior Deo, quanto propter eum vilior est sibi. *Gregorius 18. Moralium.*

Quatuor sunt qualitates, quibus iusti viri anima in compunctione vehementer afficitur. Cura aut malorum suorum remittitur, considerans ubi fuit, apud iudicium Dei sententiam metuens, & secum quatenus considerat, ubi erit: aut cum mala vitae praesentis attendens, solertiter merens, considerat ubi est, aut cum bona iuperbiae patriae contemplantur, quae quia necdum adipiscitur, lucens conspicit ubi non est. *Idem libro 25. Moralium.*

Quanto quis minus se videt, tanto minus sibi displicet. Et quanto maioris gratiae lumen percipit, tanto amplius reprehensibilem esse cognoscit. *Idem lib. 25. moralium.*

Cum per tentationem humilitas proficit, prospera est aduersitas, quae mentem ab elatione custodit. *Idem libro vigesimo sexto Moralium.*

Cordis sui oculum per elationis tenebras extinguit, quia cum recta agit, considerare meliorum merita negligit. At contra magno humilitatis radio sua opera illustrat, qui aliorum bona sublimiter perat, quia dum ea quae ipse feliciter facta foris ab aliis conspicit, cum qui de singularitate intus erumpere nititur, superbia tumorem premit. *Idem 31. Moral.*

Hoc solum solet esse specificum electorum, quod se semper sentiunt infra quam sunt. Qui enim nondum se despiciunt humilem, Dei sapientiam non apprehendit. *Idem libro trigesimo quarto Moral.*

Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum puluerem ponat. *Idem in explicat. 3. Psalm. paucis.*

Sic seruanda est virtus humilitatis, vt non soluatur iura regiminis: Ne dum prelatum plus se, quam decet, deicit, subditorum vitam restringere sub discipline vinculo non possit. Et sic seruanda est disciplinae severitas, ne, dum plus quam necesse est, zelus accenditur, mansuetudo funditus amittatur. *Idem in Regis.*

Veile esse super omnes, vituperabile est, sustinere autem alterum super se, nimis gloriosum. *Ioannes Chrysostomus sup. Mattheum hom. 3.*

Qui quis gradus propriae celsitudinis amat, humilitatis cultum in minoribus diligentissime teneat. Nam qui ab humilitatis operibus recedit, a dignitatis fastigio tumore pondere cadit. *Ioannes Chrysostomus in Policratico. lib. 3.*

Est primum hominis sapientiam affectantis contemplari quid ipse sit: quid intra se, quid extra, quid supra, quid infra, quid contra, quid ante, quid postea sit. Haec consideratio quadripartitum parit fructum, vilitatem sui, charitatem proximi, contemptum mundi, amorem Dei. *Idem in tractatu de Symbolo.*

Esto parvus in oculis tuis, vt sis magnus in oculis Dei. Tanto enim eris apud Deum pretiosior, quanto fueris in oculis tuis despectior. *Isidorus in Synonymis.*

Semper conscientia serui Dei humilis debet esse & tristis, vt per humilitatem non superbiat, & per vilem merorem cor ad lasciuam non dissoluat. *Isidorus de summo bono lib. 3.*

Humilitas mereatur, vt homo virtutes occupet, quia humilibus Deus dat gratiam. Seruat accepta quia non requiescit Spiritus sanctus, nisi super quietum & humilem. Seruata conferuat: nam virtus in humilitate & infirmitate perficitur. Inimicum omnis gratiae, omnisque peccati initium superbiat debellat. *Bernardus in epistola ad Socrum.*

Recta facere, & inutilem se reputare, apud paucos inuenitur. *Idem in epist. ad Hugonem.*

Virtutum stabile fundamentum est humilitas. Virtutum congregatio non nisi ruina est. *Idem in oratione lib. 5.*

Nec humilitas praeter veritatem laudabilis est. *Idem in oratione lib. 5.*

Scio neminem abique sui cognitione saluati, & timor Domini mater salutis humilitas oritur, & timor Domini sic sicut initium sapientiae, ita & salutis. *Idem in sermone 37.*

Si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitat: nonne is tibi videtur geminum animae postulare? Rara auis in terris aut sanctitatem non perdit, nisi in sanctimonia non excludit. *Idem super Cantica sermone primo quinto.*

Nos vero fratres quantum possumus elaboramus, vt perbia tumidum elatumque reddiderat, humilitate complanetur. *Leo Papa in serm. Ioan. Baptistae.*

Frustra appellamur Christiani, si imitatores non fuerit, qui ideo viam se esse dixit, vt conuersario magister discipuli. Et illa ad humilitatem eigit, seruas quatuor Dominus eius, qui fuit Christus. *Leo in sermone 20.*

Melior est, si te ipsum cognoscas: quam si te cognoscas, vires herbarum, complexionem herbarum, malum, coelestium omnium & terrestrium. Multi enim multa sciunt & seipsos nesciunt, cum latet philosophia sit cognitio sui. *Aug. lib. 1. de anima.*

In spiritali edificio fundamenti locus in imo, ubi tate quae ritur. In latitudine, in charitate disposita, ubi vero bonorum operum paries eriguntur, & domus pacis cum de super ponitur. In longitudine autem pariter. *Idem de claustro animi lib. 3.*

Dicite me, quia mitis sum & humilis corde, de quo quem animabus vestris. Ecce mel humilitatis cum cetera fuerit. Sicut enim mel concordat in conuersione, cum omnibus diuersitatibus specierum, sic humilitas conduntur omnia genera virtutum. *Idem.*

Magnus ascensus ad Deum est cognitio infiniti. *Idem super illud Psalm. Miserere mei Deus, quoniam misere sum.*

Eurubescant elati ubi credant locum habere in caelo, & terram ab humilitate videant occupatam. *Idem in illud, Humilia respice.*

Per humilitatem membra Christi sunt debellata. Per hanc fideles supra regna proficiunt. Per hanc superbia superatur. Per hanc in eorum magis nec potest dici perfectus, qui hac virtute est paratus. *Idem super illud Psalm. Humili sum, & superuacuum.*

Tria sunt quae radicata nutrium humilitatem, sunt subiectionis, consideratio propriae fragilitatis, & timor melioris. *Basilius in Hexaem.*

Humilitas cum honesta fama habet & securitate. Opimum dignitatis viam ostendit. *Idem.*

Armatuura tulleissima, animi modestia. *Idem.*

Beatus cuius vita excellit, spiritus humilis. *Idem.*

Humilitas tam vobis dicitur, quod quod est vobis, & abiectione. *Idem in sermone in psal. 138.*

POETICAE SENTENTIAE

Ex Maphaeo Vegio lib. 11. *Arcturae.*

Heu merent inuisam, quae sola subteritum
Elatos frenas auimes communitas
Gens sepra tenens, aternas, fiderat seruat
Qua magno paruosq; terri, quae fuerit
Imbellis populis, duces, sententia, munit.

Tyeste Seneca.

Quos cogit metus.
Laudare, eosdem redder mannae metus:
At qui fauoris gloriam veri perit,
Animo magis quam voce laudari vult.
Laus vera & humilis saepe contingit vult.

Onidius Trist. lib. 1. elegia 4.

Vstus edotto si quicquam creda amico
Vine tibi & longae uolunt magna faga
Vine tibi, quantus vult, patet praesentia vult
Sanum praesentia vult, ab arce vult
Effugit hybernas demissa autema procella
Lataq; plus paruos vela timoris habet
Aphicis ut summa cortis ex leui manat vult
Cum graue nexa simul resuam vult

Ibidem.

Qui cadis implens, quos hoc inuenit vult

PC

Pot

Quid sit, si tuas agitare Dedalus alus?
Quis sit, si tuas agitare Dedalus alus?
Quis sit, si tuas agitare Dedalus alus?

Taque forma ut in sum sublimia semper,
Propitius precor contra vela tui.
Propertius lib. 3. elegia 5.

Alter venis aquas, alter tibi adat arenas.
Tum eris, medio maxima turba mari est.
Hor. 2. Carm. 34.

Valt ima fumis
Mare & infignem attenuat Deus.
Olycora promiss.

Item 3. Carm. 4.
Vni temper acam Dei quos, provehunt
In mare: idem edere vires.

Omne ut as astivo mouentes.
Tegit marem centumano Gigae
Speret uterum notis, & integra
Tentator Orion Diuina.

Verpica dicitur sagitta.
Iacta mox in terra dolet suis.
Mox, par te fulmine lardum.
Missa ad Claud. Orcum.

Magna repente ruunt, summa cadunt subitio.
Quid sit Tritum i lib. Elegia 1.
Dum peti iustitiam nitentur sublimia pennis
Iarum, Iarum nomine fecit aquas.

Seneca tragodia 6.
Cognoscit auctus
Ducit ac leuatur humanas opes.

Et si opprimere magis se fecerit decet.
Veni humilitatis. Iacob. Bill. Antholog.
Sacra.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

O Deus! si quantum est humana periculis
Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem?
Quo uoculis uerit am ipse meos, alfermina mille,
Te si, anima carno retia mille meo.

Laurentii Iustiniani patriarche: Quemadmodum ignorantia
præsumptionem, ac præsumptio inducit casum: Ita scientia humi-
litate, ac humilitas augmentum parit gratiæ additamentum lu-
minis, perfeuerantiam boni: spei delectabile gaudium, desiderium
proficiendi, gustum sapientiæ, fidei constantiam, amorem patien-
di, exultationem spiritus, mentis rectitudinem, iustitiæ zelum, ius-
titiæ uirtutem. De institutione & regimine prælatorum cap. 9.

Quemadmodum multis terrenis curis, ac carnis uoluptatibus in-
tendentes, per internam uocationem, mediante flagello, de mor-
tis faucibus Dominus reducit ad uitam: ita quam plurimos, qui cor-
non habent elatum, ueritatis suæ splendore irradians, ex gehennæ
filiis, regni sui gratia cooperante, facit esse hæredes. De spiritali
animæ resurrectione.

Bernardi Iustiniani: Humilitas torrenti similis est, quemadmo-
dum enim is ætate tenuior, quasi serpit, hyeme uero atque uere
inundat: Sic etiam humilitas in prosperis quidem exiguæ est, in ad-
uersis uero magnanima est. In Vita Laurentii Iustiniani.

Guilhelmi Parali. Sicut species atomæ cum in puluere re-
diguntur, uehementer redolent: Ita hominis bona cum per humi-
litate quasi comminuta fuerint, Deo sunt gratiora. In summa Vi-
torum, lib. 1.

Roterodami: Sol cum est altissime prouectus in zodiaco, tum
tardissimi motus est: Ita quo fortunatè subuenerit altius, hoc o-
portet animo leniori, minisque teroci esse. De institutione Prin-
cipis.

Thruveri. Ut quo uas aliquod profundius, eo plura recipit: Ita
tantum uniusquisque accipit gratiæ, quantum pollet subiecta animi
humilitate. In apoph. 200.

EXEMPLA BIBLICA.

Humilitatis exempla: Agar, Genes. 16. uersicul. 8. 9. Abrahâ, 18. 27.
& 23. 7. Iacob, 32. 10. & 33. 8. Rachel, Lea, &c. uers. 17. Fratres Ioseph,
50. 18. Moyses, Exod. 3. 11. & 4. 10. Numer. 12. 3. Gabaonita, Iosus 9. 11.
Rubenita, 22. uers. 22. Israelita, Iudic. 6. 6. Gedeon, uersicul. 15. &
8. 2. Ruth, Ruth. 2. 15. Anna, 1. Samuel. 1. 16. Saul, 9. 3. & 10. uers. 22. 23.
27. Dauid in Regem alioqui uictus, 18. 18. 23. & 24. 15. Abigail, 25. 4. 4.
Dauid, 26. 20. 2. Sam. 7. 18. & 15. 3. & 16. 9. 10. Parali. 17. 16. 2. Parali.
29. 14. 1. Sam. 13. 1. Mephiboseth, 2. Sam. 9. 1. 10. 11. 13. & 19. 27. 28. Salom.
3. Reg. 3. 7. Achab, 21. 27. Quinquagenarius Tertius, 4. Reg. 1. 13. Na-
man, 5. 9. Hazael, 8. 13. Ezechias, 20. 19. 2. Parali. 32. 26. Iosias, 4. Reg. 22.
19. Roboam & eius Principes, 2. Parali. 12. 4. 7. 12. Iosaphat, 20. 9. Ma-
nasses, 33. 12. Iob, 1. 20. & 9. 15. Elia, 2. Parali. 21. uersicul. 2. Ieremias,
Ierem. 1. & 11. 19. Ezechiel, Ezech. 2. 1. Filii Isracl, Iudic. 6. 4. 8. Esther,
Esth. 14. uer. 1. 2. Nabuchodonosor, Dan. 4. uersicul. 31. 32. Daniel, 9.
uersicul. 7. 17. Antiochus, 2. Machab. 9. 12. Magi, Matthei 2. 11. Io-
hannes Baptista, 3. uersicul. 11. 19. Marci. 1. Luca 3. 16. Ioannis 1. 27. A-
ctor. 13. 25. Christus, Esth. 537. Matthei 3. 23. & 20. & 11. 29. & 20. 28.
Marci. 10. 45. Luca 2. 51. & 22. 27. Ioannis 6. 15. & 13. 5. Centurio,
Matth. 8. 8. Luca 7. uers. 6. Chananea, Matthei 15. 25. Marci 7. 28. A-
postoli, Matthei 21. uers. 7. Deipara Virgo, Luca 1. 38. Elizabeth, uer.
42. 43. Petrus, 5. 3. Actor. 3. 12. & 10. 26. Publicanus, Luca 18. 9. 13. Pau-
lus, Actor. 9. 6. & 14. 14. & 22. 10. Romanor. 15. 30. 1. Corinth. 13. uer.
8. 9. 2. Cor. 1. 11. & 11. 7. & 12. 11. Ephes. 3. 8. Philip. 4. 12. 1. Thessalon. 2. 7. 2.
Thessalon. 3. 1. 1. Timoth. 1. 15. Humilitas ieiunium mitigat, Exempla. Ia-
cob, Genes. 33. 4. Fratres Ioseph, uers. 17. 18. 19. Tribus que Altare
extraxerant, Iosias 22. uersicul. 21. 22. Gedeon, Iudic. 8. 2. Abigail, 1. Sa-
muel. 25. 24. Dauid, 26. uersicul. 18. 21. Mulier sapiens ex Abela, 2. Sa-
muel. 20. 18. Quinquagenarius tertius, 2. Reg. 1. 8. 13. 14. Esther, Esth.
7. 2. Humiles tandem exaltabuntur, Exempla. Moyses pastor ouium
foceri, Exod. 3. 11. 1. Samuel. 16. 11. 1. Iosias, 78. 70. Esther, Esth. 2. 15. Publi-
canus, Luca 18. 14. Christus, Philip. 2. 9.

HIEROGLYPHICA.

Depositum genus humilitatis & superiorem agnoscentis iudicium
esse, nulli non innotuit. Hinc apud Horat.
Ius imperiumque Pharaotes
Cæsaris acceptis genibus minor.
Pier. Val. lib. 35. pag. 339. C.

FABULÆ

Musca & Formica.

Præferens se formicæ musca, illam abiicere uerbis, & se extolle-
re. Vide enim, inquit, quanta sit humilitas tua. Caua loca terri aram
incolis: & perpetuo humi reptas, magno cum labore tenem uis-
tum quærens. At mealæ in sublime ferunt, & accipiunt mensæ
regiæ auro & argento, ego eadem bibo, delicatissimis cibus ves-
cor, purpure incubo. Quia etiam molissimas sepe genas formica-
rum deosculor. Fastiditæ inflatæ opinione felicitatis respondit
formica: Etiam hoc adde, improbitatem tuam inuisam & odio-
sam esse omnibus: contra te flabella & uenena parari. Itemque
hoc, modica anni parte durare hanc beatam uitam tuam, dum

fol feruet, hyeme & frigoribus statim occidere. At ego vitate me diocri labore exerceo, vt hyeme quietam & securam vitam degere possim.

Fabula hoc ait: Qui quæ vult dicit, ea, quæ non vult, audit. Et hoc: Non effe in paruis commodis, sed sine magnis incommodis vitam beatam.

Arbores grandes & pusilla.

Inter proceras & grandes & aspectu pulchras aliquot arbores, vna enata fuerat humilis & contorta, deformisq; quibusdam, quasi gibbis. Ergo hanc illæ despiciere atq; deridere, mox cum ad ædificiũ quoddam materia quæreretur, cæcis aliis omnibus, hæc pusilla & deformis arbuticula sola relicta fuit: Tum illa quidem itatura atque facie sua admodum gaudens, quæ sæpe dolori inter aliarum contemptum ipsi fuerat, intelligebat enim se beneficio huius retinere incolumitatem suam.

Monet fabula, ne nimis iniquo seramus, deesse nobis bona illa corporis atque fortunæ, quorum, si quis omnia colligat, sæpius nocuisse affluentiam, quam profuisse comperietur. *Camp. pag. 234.*

Talpa.

Talpa animal est oculis captum: Hoc ad matrem aliquando suã, morum video, dixit. Atq; iterum, thuris odor compleuit nares meas. Tertio, sonitus æris attingit aures, inquit, meas, Cui mater respondit, se intelligere dedit: non modo ipsum lumine, sed odoratu etiam atque auditu priuatum esse.

Fabula notat gloriosos & Thraones istos, qui dum se misericordie ostendunt & iactant, in minimis sæpe deprehensi redarguuntur *Ioach. Cam. Fab. A. E. pag. 102.*

Hypocritis.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Hypocritis Græca dictio est, ὑποκριτής, ἵσ, & ὑποκρίω, simulo dicitur. Est simulatio alienæ personæ, ideo tempore est peccatum, & est vitium iactantia. *secundum B. Thom. secunda Secundæ, q. 3. art. 2.*

Hypocritis potest à nobis dici dissimulatio, nam ab ὑπὸ, quod est sub, & κριτής, iudicium, quasi sit iudicij subiectio nam aliud in re, aliud in iudicio hominum, se ostendit, qui hypocriti laborat.

Hebr. *Caneph*, à verbo *Canaph*, velatus est, nubilus est, obscurus fuit. Hinc Græcè, *nifos*, nubes, *νεφελος*, nebulosus, *νεφελος*, nebula. Lat. *Nebulo*, hypocrita sane inter omnes nebulones, insignis nebulo, primatum tenet.

Est autem hypocritis simulatio alienæ personæ, ὑποκρίματι, simulo, ago personam, Paulianus, ὁ δὲ ὑποκρίτης dicitur histriones imitari, imitatores: Plutarchus, Budæus, in Græcis commentarius: simulatores: qui cum incus sint mali, bonos se palam ostendunt. Nomen hypocrite translatum est à specie eorum, qui spectaculis teatraciæ incedunt, distinguentes vultum cæruleo niueoque colore, & cæteris pigmentis, habentes simulachra oris lutea, gypliata, & vario colore distincta: nonnunquam colla & manus creta perungentes, vt ad personæ colorem peruenirent, & dum popululum in ludis agerent, fallerent, modo in specie vini, modo in forma iocemina, & præfignis reliquis.

¶ LOCI BIBLICI.

Hypocrita: Vox hæc proprie de Histrionibus personam aliquam in fabula sustinentibus dicitur: postea cepta est vturpani etiam in Theologia, pro simulatoribus, qui histriionice aliud haberi volunt, quam sunt. *Matth. 6. 11. 2.* Hypocrita certo Dei consilio regnat, *Iob. 34. 3.* Hypocrite Deo detestabilis es, *Matth. 6. 22.* Hypocrite quibus similes *Matth. 23. 27. 33.* *Lucæ 11. 44.* bonis permixti, *1. Ioannis 2. 19.* quomodo tractandi, *Matth. 3. 5.* *Et 12. 34. 39.* *Et 15. 7. 8.* *Et 16. 4.* *Et 22. 18.* *Et 23. 13.* *Lucæ 3. 7.* non exaudiuntur a Deo, *Ioan. 9. 31.* clam nocere student, *Psal. 12. 3.* iram Dei prouocant, *Iob. 35. 13.* Hypocrite vocantur adulteri, *Matth. 2. 39.* ubi alluditur ad locum *Esaie 57. 3.* Vsitatum enim est Scripturæ, adulteros vocare omnes eos, quia vero Dei cultu deficiunt, inter quos præcipui numerandi sunt hypocrite.

Hypocritarum conditio misera, *Iob. 15. 34.* *Et 27. 8.* eorum fiducia inanis, *Ieremia 7. 4.* ieiunium quale, & quam abominabile Deo, *Esaie 58. 3.* *Zacharia 7. 5.* *Matthæ 5. 16.* interitus, *24. 51.* mos suis impis factis pietatem præterere: & leuiculas obseruationes, rebus seriis præferre, *Genes 37. 35. 1.* *Regum 21. 12.* *Matth. 15. vers. 2. 8.* *Et 16. 3.* *Et 21. 27.* *vers. 4. 23. 25.* *Et 27. 6.* *Marci 3. 4.* *Et 6. 26.* *Et 7. 3.* *Et 14. 63.* *Lucæ 6. 2.* *Et 7. vers. 39. 42.* *Et 12. 56.* *Et 13. vers. 15. 16.* *Et 14. vers. 34. 34.* *Et 8. 12.* *Et 22. 7.* *Ioan. 5. 10.* *Et 12. 5.* *Et 18. 28.* eorum natura describitur, *Psal. 5. 10.* orationes eorum, *Esaie 1. 15.* *Matth. 6. 5.* *Et 23. 14.* *Marci 2. 13. 40.* *Lucæ 22. 47.* *Ioan. 9. 31.* tremor, *Esaie 33. 14.* voces, *66. 5.* *Ieremia 8. 8.* *Eccl. 33. 30.* *Luc. 13. vers. 26. 27.*

Hypocritis fugienda est, *Iohan. 15. 34.* *Psal. 22. 2.* *Et 34. 14.* *Pro-*

verb. 11. 9. *Et 16. ver. 29. 30.* *Et 23. 7.* *Et 26. 22.* *Et 27. 29. 13.* *Et 32. 6.* *Et 48. 1.* *Et 58. vers. 2. 5.* *Ieremia 17. 12. 5.* *Abac. 2. 15. 2.* *Macchab. 6. 24.* *Matth. 6. 7. 2. 15.* *Serfic. 7. 8.* *Et 16. 3.* *Et 22. 18.* *Et 23. 5.* *Marci 7. vers. 4. 5.* *Et 11. vers. 39. 40.* *Et 12. vers. 1. 56.* *Et 13. 1.* *Et 2. 1. 1.* *Et 12. 9. 2.* *Corinth. 4. 2.* *Et 11. 15.* *Galat. 5. 27.* *Coloss. 1. 5.* *Et 4. 2.* *Timoth. 3. 5.* *Iacobi 1. 21.* *Et 3. vers. 13. 17.* *1. Ioannis 3. 18.* *Apocalyp. 3. 1.* Hypocritis omnino vitandus. *Psal. 12. 3.*

¶ SENTENTIA BIBLICA.

Innocens contra hypocritam suscitabitur in iudicium. Excoquam ad purum iocriam tuam, & autem tuum. *Esaie 1.*

Cum facis elemosynam, noli ante te tibi committi: faciunt in synagogis & vicis, vt honorificetur nomen tuum. *Matth. 6.*

Dum oratis, non eritis sicut hypocrite, Amen dicunt, & non sciunt quid dicant. *Matth. 6.*

Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocrite, ut videantur vobis. *Matth. 6.*

Hypocrita enice primum trabem de oculo suo.

An quæro hominibus placere? Si hominibus placere non essem. *Galat. 1.*

Hypocritis prohibitis.

Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non in conspectu patris tui. *Eccl. 1.*

Attendite à fermento Phariseorum, in quo est hypocritia. *Matth. 23.*

Conditio.

Omnis hypocrita est & nequam. *Esaie 9.*

Qui dicunt: recede à me, non appropinquas mihi, & dices: isti fumus erunt in furore meo, ignis autem deorum.

Omnia vero opera sua faciunt, vt videantur hominibus. *Matth. 23.*

Vt vobis Scribæ & Pharisei hypocrite, quia similes sunt canibus deaibatis, quæ a totis parent hominibus spem, & plena otibus mortuorum, & omni impuritate, & dem apparet hominibus iusti, inus autem patris tui, quantu iniquitate. *Ibid.*

Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, & non ut corda vestra. *Luc. 16.*

Satanas transfigurauit se in angelum lucis. Non est mirum si ministri eius transfigurentur, vt ministri iustitiam faciant secundum opera ipsorum. *2. Cor. 11.*

Spes hypocrite peribit. Non ei placebit recedere à mendaciarum fiducia eius. *Iob. 8.*

Non enim veniet in conspectu eius hypocrite. Congregatio enim hypocrite sterilis, & ignis demerit in conuulsione eorum. *15.*

Gaudium hypocrite ad instar puncti. Si ascenderit in altum superbia eius, & caput eius nubes tenuerit, quæ superbia eius, & qui cum viderant dixerunt: Vnde est illi quæ uolans non inuenietur. *20.*

Fili eius atreitur egestate, & manus illius redierunt in suum. *Ibid.*

Que est enim spes hypocrite, si auare rapit, & inuadit animam eius? Nunquid audiet Deus clamorem eius, & super eum angustia? *27.*

Ingressus duas vias, non habebit successum. *Eccl. 10.*

Vidi impios sepultos: qui etiam cum adbaerent sancto erant, & iudabantur in ciuitate quæ iustis erat, & hoc vanitas est. *8.*

Vt illis, qui deorant domos viduarum sub obtentu rationis, hi accipient prolixius iudicium. *Matth. 23. 29.*

Partemque eius ponet cum hypocritis, illis cum iustis dentium. *Matth. 24.*

¶ SENTENTIA PATRVM.

Simulata æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas, quitas est simulatio. *Aug. in Psal. 3.*

Quisquis appetit videtur, quod non est, hypocrite est, & non vultum, nec exhibet: qui totum fructum in dabo ponit. *Tractat. de ser. Domini in monte.*

Quam multos hypocritas sub habitu monachorum que disperit callidissimus hostis, circumcinctos puerorum perunt, omnes exungit, aut sumptus luceat egrediantur, & pretium sanctitatis. *Aug. de oper. Monach.*

...mordaces vt canes, dolosi vt vulpes, superbi vt leones, intrinsecus autem lupi rapaces, mellis dulcedinem, id est, inanis gloriae & latentis lasciuiae, vt viti quarentes. Volunt esse sine auctoritate iudices, sine viti testes, postremo falsi accusa, oros, & omni veritate carentes. Bern.

Serpit hodie putrida tabes hypocrisis per omne corpus ecclesiae, & quo tolerantius, eo desperatius, eoque periculosius quo communit. *ibidem.*

Herodes deuotionem promittit, sed gladium acuit, & malitiam cordis depingit colore humilitatis: huius personam repraesentant hypocritae, qui dum fecte Deum quærunt, illud nunquam mercantur inuenire. *Chrys. super Matth. 2.*

Nulla res sic exterminat bonum, sicut simulatio, nam malum sub specie boni celatum, dum non cognoscitur, non cauetur. *super Matth. 7.*

Lupus reclus pelle ouina per vocem cognoscitur, & per actum ouis balat inclinata deorsum, lupus vultus contra caelum, hoc superbiae, illud humilitatis signum, ouis herbam manducat, lupus carnem. *ibidem.*

¶ PORTICAE SENTENTIAE.
Antholog. Iacob Billij.
Aduertus hypocrisis.

*Belorat externe pulcherrima, vultusq; Ere
Tectus: ut miles erat nisi, Nile lacum.
Qui Curium simulat, cum se nequissimus illam,
Cur ego non Belem tunc vocare queam?
Belmhi semper erit, qui mentis calidus agnum
Emxerit, exspectet cum ferri are lupos.
Bel erit, externa rugulis qui candidus instat,
Interitus tantum vult cadaver habet.*

Aduertus hypocrisis.
*Quid magis est vanum, quam iusti nomen habere,
Cum proci a placitis sit tibi vita Dei?
Cumq; lupos cum se Belmhi, surgecere mentes,
Quod regat immanem pelis ouina lupum?
Nam licet extrema, quod non tua pectora ceruat
Insicis turbis, vtrum te probitate putet,
Quem capis hinc fructum, qualem, cum simia turpis
Nobis esse leo dicitur, inde capis.*

Sen. Hipp.
*Vbi vultus ille, Et sita mansueti vultu:
Atq; habitus horrens pristina, Et antiqua appetens,
Morumq; senum ruge, Et aspectus graui?
O Sit a Jallaxi, abusus senis geris,
Animi que pulchram turbidus faciem induit,
Vultus impudentem celat, aut tacem quies,
Pietas ne sandum, Seris fallaces probant,
Simulant que molles dura.*

Quid. ii. Met.
*Nascitur Autolycus sum rura ingeniosus ad omnia
Qui facere assuetus patria non degenerat,
Candida ne nigris, Et de candidibus atra,
Iuuenalis 3.*

*Cedamus patria, Siqua Arcurios istis,
Et Citius maneat qui nigrum candida vertant,
Iuuen. Sat. 2.*

*Vltra Sauromatas fugere hinc liber, Et glaciale
Oceanum quous aliquod moris audent,
Qui Curios simulant, Et Bacchanalia vident,
Lorspedem rectus derident, Aethiopem albus,
Qui tolent: Gracchos de seditione quercas?
Qui celum terras non miscant, Et mare caelo,
Siqua displicat Verri, homicida Miltoni
Cleitius accipit mactos: Curlium Cerbegum,
In tabulam Syria si dicant discipuli trahi
Seri. Sat. 5.*

*Pelliculam Sererem vestes Et fronte politas,
Asturam raptas gestes sub pedate vulpem,
Exi. Epi. am.*

*Μισω τον αυδ παρον διαδον ασφικατα,
Χερος λογισι πολυμοι ος τοις τεταυς.
Ode: vultum duplicem natum,
Bonum sermombus, inimicum moribus.
Iuuenalis Satyra 2.*

*Fronti nulla fides, quis enim non Sicus abundat
Tristibus obsecans: castigas turpia cum sis
Imet Socraticos vultus, iossa Cynados.
ibi. em.*

Hanc egofatis
*Impuro, qui morbum vultu successus, fatetur,
Horum simplicitas miserabilis: iuror ipse
Dai Veniam, sed peiores qui t alia verbis
Herculis inuadunt, Et de virtute locuti
Cluenum agitant.*

Achilles apud Homerum illud.
 Εχθρος γὰρ μοι κείνος οὐκ ἴδιος πύργος,
 Οὐ γὰρ ἴσθης μὴ κούρω ἐν ἑσσηνίῳ ἀλλο δὲ ἔσθης.
 Latine vertebat a mantus.
 Te mihi iuxta animus sit ut atque limina diis,
 Quae verba aliud praeferat, quam mentis solent.
 PHILOSOPH. SENTENT.

Qui fingit se amicum, & non est, peior est eo qui fecit falsam
 monentiam. *Arsf. lib. 9. Ethicorum.*
 Compensaria est via ad gloriam, ut qualis quisque haberi vult, ta-
 lis sit. *Cicero lib. 1. de officiis.*

Aperte enim odium vel amare, est magis ingenuum, quam fronte
 occultare sententiam. *Cicero lib. de Amicitia.*
 Simulatio in omni re vitiosa, tollit enim iudicium viri, idque ad-
 terat, tum ami in re repugnat. *Idem.*

Nullae sunt occultiores insidiae, quam haec, quae latent in simula-
 tione officii, aut in aliquo necessitudinis nomine. Nam cum qui
 palam est aduersarius, facile cauendo vitare potes. Et Troianus e-
 quus idcirco fecerit, quia formam Mineruae mentitus est, dicebat
 Diogenes philosophus. *Diogenes Laertius de vita & moribus
 Philosoph.*

Illud te admooneo, ne eorum more, qui non proficere, sed conspici
 cupiunt, facias aliqua, quae in habitu tuo, aut genere vitae nota-
 bilia sint. A perum cultum & vitiosum caput, negligentem
 barbam & indetum argento odium, & cubile humi positum, &
 quicquid ad laudem peruersa vita sequitur, reueta. *Sen. 13. epist.*

Quid si nos hominum consuetudini ceperimus excerpere, intus
 omnia dissimilia sint, frons populo nostra conueniat, non splendens
 atque nec fordeat quidem, non habemus argentum, in quo so-
 lius auri caelatura descendit, sed non putemus fragilitatis iudicium
 auro argentoque caruisse. *Idem.*

Nempe propositum est secundum naturam viuere: hoc autem
 contra naturam est, ut quere corpus suum, & fertiles odium mundi-
 tias, & liquidorem appetere, cibis non tantum vilibus ut sed horri-
 dis. *Idem.*

Non habemus ista odorifera, nec emtorem decipimus, nihil in-
 uenturum quum intrauerit, praeter illa quae in fronte suspensa sunt.
epist. 33.

Multorum, quae imbecillia sunt, latent vitia, instrumenta illis ex-
 plicanda nequitiae desunt. Sic tuto serpens pestifer tractatur, dum
 riget frigore, non desunt tamen illi venena, sed torpent: ita multo-
 rum crudelitas, luxuria & ambitio: ut paria pessimus audeat, fauor
 fortunae desunt.

Virtutem bona sequitur fide, qui se non exornat, & pingit, sed
 idem siue ex denuncato videatur, siue imparatus, ac subito nihil
 simulatio proficit. Veritas in omnem partem sui semper eadem est.
epist. 10.

Vis videri ab hominibus, an non? nunquam bonae honestatis est
 longa simulatio. Quid de alienis moribus & tuis iudices, multi sunt
 obligandi, pauci sunt offerendi. *Idem.*

Multo magis ad rem pertinet, qualis tibi, quam qualis aliis vi-
 dearis. *epist. 87.*

Nunquam bona fide vitia mansuecunt: tigres & leones nunquam
 feritatem exuunt, aliquando submittuunt, & quam minime expe-
 ctaueris, exasperatur toruitas mitigata. *Idem.*

Nemo potest personam fictam diu ferre, ficta in naturam suam
 cito recidunt: quibus autem veritas subest, ut ita dicam, quae cumque
 ex solido enascuntur in maius meliusque procedunt. *Ad Ner-
 uum.*

Malus ubi se bonum simulat, tunc est possimus. *in Prover.*

ΑΡΟΡΗΤΗΓΜΑΤΑ.

Diogenes, cuidam sibi placenti, quod leonis exuuiis reclusus ingre-
 deretur: Non tu desines, inquit, virtutis stragulas pudescere? indo-
 corum esse censuit, quod homo mollis, Herculis amicum sibi vin-
 dicaret. Idem dici potest is, qui prodigioso amicum profitentur vi-
 tae sanctimoniam, vita non respondente. *Diogenes dictum exi at a-
 pud Laert. l. 5. c. 2.*

Alexander, nonnullis Antipatri frugalitatem laudantibus, quod
 alienam ab omnibus deliciis austeramque vitam ageret. Foris, inquit,
 Anupater albo vitur pallio, intus vero rotus est purpureus: No-
 tans fictam illius parsimoniam, quum esset ahoqui ambitiosissi-
 mus. *Plut. in reg. S. imp. apoph.*

Fridericus tertius Imperator, quum audiret quendam dicentem,
 abnuntium se aliquando in ea loca, in quibus nulli plane hypocrisis
 essent, respondit. Ultra Sauromatas ergo, & glaciale oceanum tu-
 bi eundum est. Sed cum eo veneris, non omnino carebit hypocrisis
 locus si modo & tu homo non Deus es. Inter mortales enim nemo
 effugit non ex aliqua parte fictus fueritque sit.

Alphonsus, cum post Africanam victoriam in Aenariam insulam
 venisset, audiens Antonium Picenem, ordinis heremitarum, ma-
 gnum hypocrisis, iactando plurima in Christum & virginem eius
 matrem, vermiculis acerbissimo morbi genere absumptum, ani-
 mam expulisse, dixisse ferit propterea Deum tantopere in hypocrisis
 iactare, quod dum homines decipiunt, interponant Deum ipsum

tanquam sceleris mediatorem. Ideoque, ut plerumque
 huc lecti in oculis hominum, quos Dei nomine
 intelligant mortales a talibus monitis maxime curant
 Deum ipsum non tantum post mortem sed etiam
 rent indubitatum vltorem. *Antonius Paterius in
 Alphonsi & Aeneas Sylvius de eius dictis.*

ΣΙΜΙΛΙΤΥΝΕΣ.

Christi Saluatoris: Vae vobis Scribae & Pharisaei,
 similes estis sepulchris dealbatis, quae foris quidem
 ciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum
 et cineribus. Sic & vos foris quidem apparetis
 pleni celsis fitione & iniquitate. *Mat. 23.*

Christoflami: Sicut sepulchrum quam diu clarum
 videtur a foris: si autem aperitur fuerit, horribile
 simulatores bonorum, quam diu non cognoscuntur
 sunt, cum autem cogniti fuerint, abominabuntur
 Marth.

Quid prodest meretrici, si non habet castum
 deest peccatori, si feruus Dei dicatur. *in 23. Marti. An. 10.*
 Sicut non omnes qui Dominum vocant Dominum
 ciunt Domini voluntatem: Sic non omnes qui
 cant Apollolos, & Prophetas, & martyres iam per
 res eorum, sed qui opera eorum imitantur, & habent
 33. Mar. hom.

Nunquam rebus suis iucunde vitare fecerunt,
 do habet, sed quando sibi fecus collocatum est,
 quod addito facta sit, quam meret, quod modum
 adaequarunt: ideo antequam perniciosas iste
 datur, cogitatum foretum producere. Ita fecerunt
 compelluntur, & immatrum ac abortiuum pamp
 rarum. Tales certe isti foetus pecuniarum sunt, ut
 animas corrodant, quam illae fere alio: parentum
 Hom. 17. in Mar.

Hypocrisis, id est, histrio vocatur is, qui in theatris
 sumit: ut ieruus exiffens, sapenumero dominum, & puerum
 & in hac vita ad suos mores orchestras atque theatras
 qui alia corde gerentes, alia extrinsecus hominum
 sermone de seruato.

Homo vere iustus similis est pulchre mulieri, nulli
 indigent, sed naturaliter habenti pulchritudinem
 stus, hypocrita similis est meretrici cuiusdam corporis
 multos tamen habenti fucos, nec tamen turpitudinem
 re valenti, sed quando quis propius accedat, magis
 obnoxia. *Hom. 57. de diuersis.*

Sicut plerumque meretricis vultus cum turpi
 est per naturam, fucus & coloribus pigmentatur
 tur ad decipiendum eos qui ignorant, quae virtus
 illius contegatur: ita hypocrita, *Hom. 1. de
 1970.*

Theophylasti: Similiter equiparantur, qui charitatem
 & complicitates per blanditiam proximum ac
 nicium eorum faciunt meretricis. Ablucetur rancore
 ipsa a se: alter enim impoitor ab altero sua
 c. 1. Nam.

Naxian Zeni: Turpe est, ut quis vestem & visum
 didiorem, sed viliorum geniumque callis, & occultis
 ieiunius insuper & vigiliis, in humo proterea dormit
 ac cunctis in rebus humilitatem & proprie imbecillitatem
 tiam ostendat: in heremibus vero de Deo, de curia
 minibus, & plane imperatorem & tyrannum agitat
 no cedat, sed supercilia vira omnes legis doctores
 interum humilitas cum gloria securitatem etiam habet
 sua in disputatombus.

Quis magis superbiam castigauit? aut humilitatem
 quamquam hie, aut superficialiter, quemadmodum
 phioiophari simulant, ac praestantes videntur: non
 circula insipientillimae, quae cum pulchritudine carum
 colorum fucos confugere solent, iunisque quoniam
 de beo) theatrales ornatiillimae, propter verendum
 simae, & propter turpitudinem turpissimae. Humilitas
 quam illi in vestimento sua erat, sed in penetralibus
 nec ceruicis inflexionem mollem, aut vocis inflexionem
 tus compositionem fictam, vel barbae densitatem
 capitis colorationem adulteram, aut mentis modum
 situm, humilitatem esse iudicabat: talia enim facile effugit
 to tamen edarguntur: nil enim simulatum durare
 in orat. De morte patris sui.

D. Augustinus: vnde ergo laedit, vnde mala facit,
 bona dicit. Quid maiestatis, non puzat de ca: hodie
 laedit vnde maiestatis, non vnde benedicit. Bonum
 caue. Nunquid colligunt de spms suam, aut de
 botrum caue, ipinam caue, quia botrus aliquid de
 tis extortus pendet in sepe, cretici palme, inferre
 tat fructum ipinam non suum. Non enim ipinam

habitu populari fucus inæqualiter diffatur, & ipsa facies maculo- sior redditur: Sic qui stans quibusdam temporibus meliorem mentiantur vite phantasiam, continuo in proximis conuentibus eam speciem amittunt, ac (quod minus expectabatur) magis vitiosi euadunt. In apoph. 186.

Qui moscho indulgent: fere is animâ feret. Et hypocritæ qui plurimam pietatis speciem exhibent, fere intus foeditate torquent. In apoph. 97.

Qui infeliciores forma præditi sunt, fucum sibi magis indulgent. Et multi sunt, qui turpitudinem aut infamiam suorum peccatorum sola ceremoniarum obseruatione occultant, ac dissimulant. In apoph. 53.

Qui in amico nuquam omittit officia necessaria, dumtaxat præterita ieiunia, magis acculatur negligentia: Sic plus alquando minoribus legis operibus excidit, e contrario vero hypocritæ leuorum tantum satagit. In apoph. 65.

ADAGIA.

Dureus equus. Δούρειος ἵππος. Dicitur de clandestinis insidiis, aut ubi repente complures apparent, qui latebant antea. Sumptus ab equo Homero, in quo Cræcorum proceres abditæ repente profusentes Troiam ceperunt. Erym. Chilian. 4. Cent. 2.

Salem & iabam. אֵלֶּם וְיָבָם. Subaudiendum, profusuerunt. Drogentius admonet dici solum de his qui fingens se iura quippiam quod negarent.

Heræ ad Noæ tæ tumulum. Ἡρᾶς τὸς ἐν τῷ νῶϊ δάκρυον. Est simulare gemitu doloris quum te gaudeas. Simia in purpura. Ἰνδὸς ἐν πορφύρᾳ. Lepide transferri in eos qui barba pallioque simulant sanctimoniam. Vide infra Simulasio.

EXEMPLA BIBLICA.

Hypocrisis & simulationis exempla, Ioseph, Genes. 42. 7. Iosiah & omnis Israel, Ios. 15. 16. Ithacur, Iudic. 2. 32. Saül, Samuel. 9. 21. Ammon, 1. Samuel. 13. 6. Mulier Thecutis, 14. 6. Et Abalom, 15. 6. 8. Vxor Ieroboam, 1. Reg. 14. 4. Izabel, 21. 9. Giez, 2. 2. Kegum, 3. 22. Hoies Ecclesie Ithacurum, Eys. 42. Sanabaiat & Golicem Arabs, Nehem. 6. 2. Patesi Irael, I. Iuliu. 78. 36. Achaz, Eys. 7. 12. Amaiias, Amos 7. 12. Herodes Aicalonia, Matth. 2. 8. Scriba, 8. 19. Luc. 9. 57. Scriba & Pharisæi, 38. E. 14. 9. E. 15. 2. Pharisæi & Saducei, 16. Marc. 8. 11. Pharisæi, Matth. 12. 10. E. 22. ver. 16. Scriba & Pharisæi, 23. 24. Principes Sacerdotum, 26. Ver. 65. Marc. 14. 63. Iudas Icanothies, 53. 49. Principes Sacerdotum & Pharisæi, Matth. 27. 6. Marc. 13. Luc. 16. 2. Legisperitus, 10. 25. Archisynagogus, 13. 14. 15. Scriba, 2. 4. 7. Iudas proditor, 12. 5. 6. Iudas cum militibus, Ioan. 18. 28. Ananias, Act. 5. 9. 2. Simon Magus, 8. 13. 21. Elymas, 13. 10. Demetritus, 19. 27. Ananias Pontifex, 23. 2. 3. qui in Paulum conspirant, 15. Felix, 24. 26. Synagoga Iudaica, Apoc. 3. 9.

HEROGLYPHICA.

Eucherius Struthionem Hypocritæ facit heroglyphicum, & dictum de Hypocritis ab Eiaia: Erit cubile draconum, & pascua struthionum: parit, siquidem oua struthio, verum alibi diximus, neq; illa incubata fouet, neq; pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis recte alios admoheat, & recte facienda vim addocet: nullo tan en filios per vllum bene actæ vitæ exemplum generat. Pter. Val. lib. 25. pag. 231. A.

Noctuum diuinæ literæ mens inferre non permitunt, quoddâ hominum genus heroglyphice inuictes, qui palam itreptum nullum, tumulum nullum, insidias nullas mouent: sic hypocritæ uises omnem mansuetudinis, modestiæ benignitatisq; colorem præ se ferunt, clari vero fornicationes, immunditias, crapulas, ebriitates, & multa humani generis ppptoria coniectantur. Pter. Val. lib. 20. pag. 190. E.

FINIS LIBRI OCTAUI.

POLYAN-